

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

พุทธิพัชร์ ธนพัทธ์ปัญญา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

พุทธิพัชร์ ธนพัทธ์ปัญญา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF SCHOOL ADMINISTRATORS ACCORDING TO THE PRINCIPLES
OF GOOD GOVERNANCE FOR SCHOOL ADMINISTRATION
UNDER CHIANG RAI OFFICE OF THE VOCATIONAL
EDUCATION COMMISSION

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ของ พุทธิพัชร ธนพัทธ์ปัญญา

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. โสภ อำนวยรัตน์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ดร. ธารรัตน์ มาลัยแก้ว)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
ผู้ศึกษาคนควา:	พุทธิพัชร์ ธนพัทธ์ปัญญา, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	รองศาสตราจารย์ ดร. โสภกา อำนวยรัตน์
คำสำคัญ:	การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ศึกษาประชากร ครูผู้สอน จำนวน 443 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และ มอร์แกนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 210 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe's) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักประสิทธิภาพ รองลงมา คือ หลักประสิทธิผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการตอบสนอง 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ พบว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นหลักความโปร่งใส เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Title: A STUDY OF SCHOOL ADMINISTRATORS ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE FOR SCHOOL ADMINISTRATION UNDER CHIANG RAI OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

Author: Phutthiphat Thanaphatpanya, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Associate Professor Dr. Sopa Umnuayrat

Keywords: Education Administration, Good Governance, School administrators

ABSTRACT

This research aims to study academy administration according to the principles of good governance of academy executives of Chiang Rai vocational education commission. For researching and comparing 443 participants who are teachers and assign a sample using a table of Krige and Morgan by getting 210 people as example. The tool was the estimation scale questionnaire; With 5 levels. The consistency index is at 1.00 and the confidence depends 0.982 on the statistics used to analyze data frequency distribution, percentage, mean and standard deviation, (t-test), (F-test). The results were 1) overview of academy administration according to the principles of good governance of academy executives of Chiang Rai vocational education commission was in the excellent level. The highest average was efficient. The minor average was effective. On the other hand, the lowest average was response 2) Comparing teacher's opinions on academy administration according to the principles of good governance of academy executives of Chiang Rai vocational education commission which was divided by gender. It was found that the opinions of different genders who worked in the academy had similar views with the academy administration according to the principles of good governance, except for transparency that is divided by age. Overall, teachers with a different age had different opinions statistically significant at level 0.5. The one divided by experiences also had different idea's significantly at 0.5.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.โสภณ อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้ คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่งจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนทร คล้ายอ่ำ รองคณบดีฝ่ายแผนงานและ พัฒนาคุณภาพนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายพิสิฐ ไชยชนะ รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นายสถิตย์ ปรีพูนณากร ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง ที่กรุณาให้ คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงรายทุกแห่ง และคณะครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงรายทุกวิทยาลัยฯ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ ครอบครัวธนพัทธ์ปัญญา ที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่สำคัญ ในการทำให้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีคุณค่า ในการทำวิจัย ในครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นสักการะ แต่ พระคุณบิดา มารดา ตลอดจนคุณบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้แก่วิทยาศาสตร์ มา ณ โอกาสนี้

พุทธิพัชร ธนพัทธ์ปัญญา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่จะได้รับการจากการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	68
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย	69
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน.....	81
บทที่ 5 บทสรุป.....	94
สรุปผลการวิจัย	94
อภิปรายผลการวิจัย	97
ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	113
ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อ การวิจัย (Item Congruence Index: IOC)	114
ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out)	125
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	129
ประวัติผู้วิจัย	143

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	62
ตาราง 2 แสดงจำนวนและคําร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	68
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย.....	69
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย ด้านหลักประสิทธิผล	70
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย ด้านหลักประสิทธิภาพ.....	71
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย ด้านหลักการตอบสนอง.....	72
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ.....	73
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย ด้านหลักความโปร่งใส.....	74
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย ด้านหลักการมีส่วนร่วม.....	75

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการกระจายอำนาจ.....	76
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักนิติธรรม	77
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความเสมอภาค.....	78
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	80
ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ	81
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ ภาพรวม และรายด้าน.....	82
ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ	83
ตาราง 17 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ้ (Scheffe's) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ	85
ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน ภาพรวม และรายด้าน.....	88

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้
 หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....89

ตาราง 20 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ่ (Scheffe's) การบริหารสถานศึกษาโดย
 ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน..... 91

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	60
-----------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันนานาชาติว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานให้องค์กรประสบความสำเร็จ โดยมีการนำคำว่า Good Governance มาใช้ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1989 โดยปรากฏในรายงานของธนาคารโลก (World Bank) และต่อจากนั้น ก็มีหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ Good Governance เป็นอย่างมาก และจากวิกฤตการณ์โรคติดต่อเชื้อ โคโรนาไวรัส (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา โดยสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการบริหารจัดการทั้งในระดับชาติ และระดับองค์ ทั้งในภาครัฐและเอกชนที่มีความบกพร่องและขาดประสิทธิภาพ กระทำผิดทุจริตและขาดคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้ประเทศไทยมีการบังคับใช้และแก้กฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วนภายในประเทศ (ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, หน้า 2)

ทั้งนี้ประเทศไทยได้มีการกำหนดกฎหมาย เพื่อก่อให้เกิดและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐทุกภาคส่วนภายในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้วางรากฐานของธรรมาภิบาล โดยมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่การสร้างโปร่งใสในการบริหารประเทศ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น ชุมชน และในทุกระดับ ตั้งแต่ร่วมรับรู้ไปจนถึงร่วมทำและร่วมรับผล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2545-2549 ได้กำหนดว่าการบริหารจัดการประเทศต้องเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เข้มแข็งเพื่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) อันเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาที่สะสมจนถึงขั้นวิกฤตทั้งในภาคเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง นอกจากนี้รัฐบาลต้องส่งเสริมค่านิยมและวิถีปฏิบัติที่ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศ

ในราชกิจจานุเบกษา ให้มีผลบังคับใช้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการ โดยยึดหลักการ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ก่อให้เกิดเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งหลักการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดีนี้ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ได้มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาระบบการบริหารงาน ตรวจสอบการทำงานโดยที่ผู้ปฏิบัติงานได้ดำเนินงานภายใต้กรอบ ของกฎหมายที่ชัดเจน ดำเนินการบนความถูกต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์จริงใจ มีความซื่อ อดทน และในการปฏิบัติงานนี้ก็ยังต้องเน้นถึงความโปร่งใสในการทำงานด้วย ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและเต็มศักยภาพ โดยปฏิบัติงานทั้งหลายทั้งปวงได้มุ่งเน้นที่ การก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติ ภายในประเทศ ต่อมา สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับ (Good Governance) สำหรับการจัดทำเกณฑ์เพื่อระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลัก ธรรมาภิบาล ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีนั้นได้ยึดหลักธรรมาภิบาลมาเป็น องค์กรประกอบของเกณฑ์ โดยวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาล รวมระหว่าง 1) หลักการกำกับดูแล องค์กรที่ดี (PMQA) 2) หลักกฎหมายและแนวคิดการกำกับดูแลในประเทศไทย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 รวมทั้งแนวทาง Corporate Governance ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 3) หลักธรรมาภิบาลของ ต่างประเทศ ได้แก่ World Bank, UNESCAP, UNDP, OECD 4) หลักการบริหารจัดการภาครัฐ แนวใหม่ (New Public Management : NPM) ได้แก่ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ แนวคิดทาง รัฐศาสตร์ แนวคิดทางกฎหมายปกครอง เมื่อวิเคราะห์จุดร่วมปัจจัยต่าง ๆ ได้หลักธรรมาภิบาล ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในภาครัฐ 10 องค์กรประกอบ ดังนี้ 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) 4) หลักการระ ับผิดชอบ (Accountability) 5) หลักความโปร่งใส (Transparency) 6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 9) หลักความเสมอภาค (Equity) 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) คู่มือการจัด ระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐ ตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ, 2556, หน้า 1-9)

สุขสันต์ วงชมภู (2560) สภาพการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารและครูมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านความโปร่งใส ด้าน หลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะในการบริหาร สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้ 1) ด้านหลักนิติธรรม ควรยึดหลักกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา และปฏิบัติงานอย่าง เคารพครัดตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ กำกับดูแลบุคลากรให้ปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่ยึดพวกพ้อง 2) ด้านหลักคุณธรรม ควรยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม เมตตากรุณาต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และผู้อื่น เสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว 3) ด้านหลักความโปร่งใส ความพิจารณาความดี ความชอบ บริหารการเงิน บริหารงานพัสดุ การจัดซื้อ การบริหารงานบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรเปิด โอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ มีส่วนร่วม ในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและ ท้องถิ่น เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดี ความชอบในรูปแบบของ คณะกรรมการ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรสร้างความตระหนักในการเป็นเจ้าของร่วมกัน มีเป้าหมาย การดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ให้ครู บุคลากรที่ประสบปัญหาต่าง ๆ กล้ายอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจ และการกระทำของ ตนเอง 6) ด้านหลักความคุ้มค่า น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการ จัดการศึกษา ใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ สูงสุด ดำเนินการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ของชุมชนมาสนับสนุน และใช้อย่าง ประหยัดคุ้มค่า

ดังนั้นกล่าวได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญของสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถแต่ไม่มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการ บริหารก็ย่อมไม่อาจนำองค์กรสู่จุดมุ่งหมายได้สำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญ ที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงาน อันจะเป็นพื้นฐานสร้างความเป็นธรรม ในองค์กร ทำให้เกิดการพัฒนา แก้ปัญหาความขัดแย้ง ช่วยให้องค์กรสังคมมีความเข้มแข็ง

ในทุกด้าน ลดปัญหาการทุจริตช่วยให้ระบบบริหารสถานศึกษามีความน่าเชื่อถือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงรายตามความคิดเห็นของครู ตามคู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating) ทั้ง 10 องค์ประกอบ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษามากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำไปเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย มีอะไรบ้าง อยู่ระดับใด อย่างไร
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดจำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน จะมีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู ที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

2. ครูที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จำนวน 87 คน 2) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย จำนวน 62 คน 3) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย จำนวน 114 คน 4) วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย จำนวน 40 คน 5) วิทยาลัยเทคนิคเทิง จำนวน 48 คน 6) วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง จำนวน 24 คน 7) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำนวน 30 คน และ 8) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย จำนวน 38 คน รวมจำนวนครูทั้งสิ้น จำนวน 443 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 443 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp.608-609) เทียบขนาดของประชากรที่จำนวน 460 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 210 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละสถานศึกษาและทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตในการศึกษาต่อไปนี้ คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐ ตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556, หน้า 1-9)

1. หลักประสิทธิภาพ
2. หลักประสิทธิภาพ
3. หลักการตอบสนอง
4. หลักการรับผิดชอบต่อ

5. หลักความโปร่งใส
6. หลักการมีส่วนร่วม
7. หลักการกระจายอำนาจ
8. หลักนิติธรรม
9. หลักความเสมอภาค
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ ได้แก่
 - 1.1 เพศชาย
 - 1.2 เพศหญิง
2. อายุ ได้แก่
 - 2.1 น้อยกว่า 25 ปี
 - 2.2 ระหว่าง 25-40 ปี
 - 2.3 ระหว่าง 41-60 ปี
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 3.1 น้อยกว่า 5 ปี
 - 3.2 ระหว่าง 5-10 ปี
 - 3.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม ได้แก่

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 10 ด้าน คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐ ตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556, หน้า 1-9) ได้แก่

1. หลักประสิทธิภาพ
2. หลักประสิทธิภาพ
3. หลักการตอบสนอง
4. หลักการรับผิดชอบต่อ
5. หลักความโปร่งใส
6. หลักการมีส่วนร่วม

7. หลักการกระจายอำนาจ
8. หลักนิติธรรม
9. หลักความเสมอภาค
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 8 แห่ง ประกอบด้วย 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอเทิง และอำเภอเวียงป่าเป้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ บรรยากาศใหม่ๆ การทำงานร่วมกันด้วยวิธีการใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์ และสามารถส่งเสริมพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบ 10 หลัก ดังนี้

1.1 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

1.2 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

1.3 หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกัน

1.4 หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของ

1.5 หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

1.6 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

1.7 หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจ จากส่วนราชการส่วนกลาง ให้แก่หน่วยงานปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างควมพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

1.8 หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.9 หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันโดย ไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่น ๆ

1.10 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

2. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และการดำเนินการจัดการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน รวมถึงการนำหน่วยงานไปสู่จุดหมายที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย

4. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูพิเศษสอนที่ทำหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย

5. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาของครูผู้สอนนับตั้งแต่วันบรรจุเป็นข้าราชการครู หรือวันที่เริ่มปฏิบัติงานในสถานศึกษาถึงปัจจุบัน จำแนกเป็น 3 ช่วง คือ 1) น้อยกว่า 5 ปี 2) ระหว่าง 5-10 ปี และ 3) ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

6. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย หมายถึง หน่วยงานของภาครัฐ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการจัดการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับเทคโนโลยีปฏิบัติการ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ทั้งหมด จำนวน 8 วิทยาลัย

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ประโยชน์ในด้านวิชาการ

1.1 ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

2. ประโยชน์ในด้านวิชาการ

2.1 ผลการวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนา การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

2.2 ผลวิจัยนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาผู้บริหาร
สถานศึกษาโดยนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
และเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา
 - 1.3 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา
 - 1.4 กระบวนการบริหารสถานศึกษา
 - 1.5 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.6 คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.7 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
 - 2.1 ที่มา และความหมายของหลักธรรมาภิบาล
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
 - 2.3 การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
 - 2.4 ความหมายของการศึกษา
 - 2.5 หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา
 - 2.6 การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
 - 2.7 หลักธรรมาภิบาลกับการปฏิรูปการศึกษา
 - 2.8 การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา
 - 3.1 ความหมายของการอาชีวศึกษา
 - 3.2 หลักการและจุดมุ่งหมายของการจัดการอาชีวศึกษา
 - 3.3 การจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ
 - 3.4 มาตรฐานการอาชีวศึกษา
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายการบริหาร โดยจะเน้นในเรื่องของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมักจะใช้กับการบริหารงานทุกชนิดตามที่มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

Good (1983, p. 14) ให้ความหมาย การบริหารโรงเรียนว่า เป็นการวินิจฉัยสั่งการ ควบคุมการจัดการเกี่ยวกับงาน หรือกิจกรรม หรือกิจการในโรงเรียน ทั้งการบริหารธุรกิจ ในโรงเรียน และดำเนินการเกี่ยวข้องกับบุคลากรทั้งหมดในโรงเรียน ตลอดจนกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การจัดการเรียนรู้ การแนะแนวกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

Hoy and Miskel (2001, p. 170) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การบริหาร บุคลากรทางการศึกษา ครู นักเรียน เพื่อให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนให้บุคคลทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วย และดำเนินการตามข้อตกลงที่วางไว้เพียงยึดปฏิบัติ โดยเคร่งครัด

ไกรศร เจียมทอง (2561, หน้า 31) การบริหารงานในสถานศึกษา คือ การบริหารงาน วิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปเป็น กลยุทธ์เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการบริหารงาน วิชาการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีมาตรฐานตามหลักสูตรกำหนดโดยบุคลากรที่ได้รับการพัฒนา ให้มีทักษะในการจัดการศึกษาจัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสม เกิดประโยชน์ และมี ประสานชุมชนและองค์กรที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สัมมนา รธนินทรีย์ (2556, หน้า 95) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษาไว้ว่า กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือของผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยมี การวางแผน วินิจฉัย สั่งการ การควบคุม และการจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีความรู้มีความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา

มณฑาทิพย์ นามนุ (2561, หน้า 21) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักการและกระบวนการมาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ ในสถานศึกษาที่ดำเนินงานทั้ง 4 ฝ่าย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อพัฒนางานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และการดำเนินการจัดการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน รวมถึงการนำหน่วยงานไปสู่จุดหมายที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้นั้นนอกจากจะมีความรู้มีหลักการและทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมแก่สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการจัดการโดยถือว่าการทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญมีอยู่ 4 ประการได้แก่

1. บุคลากรหรือคน (Man) เป็นผู้ปฏิบัติภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. เงินหรืองบประมาณ (Money) เป็นงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินการและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
3. วัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งของ (Material) เป็นวัสดุเครื่องมือเครื่องใช้หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่นำมาผลิตและนำมาบริการรวมถึงอาคารสถานที่
4. การจัดการ (Management) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเช่นการบังคับบัญชาการกำหนดขอบข่ายงานอำนาจหน้าที่ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานการกำหนดเวลาที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุคคล ดังต่อไปนี้

เปรม กิรติวงศ์ชัชวาล (2552, หน้า 13) ได้กล่าวว่า ปัจจัยนำเข้าที่นำมาใช้ในกระบวนการดำเนินงานให้เกิดผลผลิตหรือปัจจัยนำออกมีอยู่ 4 ประการได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยที่สำคัญมากประการหนึ่ง

ของการดำเนินงานทุกงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่มีความรู้มีทักษะหรือมีความสามารถเป็นทรัพยากรที่หายากสมควรที่จะทำนุบำรุงเอาไว้ให้ดี

พระมหาบุญมี มาลาวิโร (2553, หน้า 16-17) ได้กล่าวว่า ปัจจัยทางการบริหารที่เป็นพื้นฐานมีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ คือ 1) คน 2) เงิน 3) วัสดุ 4) เทคนิควิธี 5) เครื่องจักร ปัจจัยทั้งหมดนี้จะทำให้การบริหารงานขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามปัจจัยทั้ง 5 ประการนี้ อาจจะไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูงในทุกๆ ด้านอาจจะมียปัจจัยอื่นๆ ที่จะช่วยให้การบริหารประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เช่น การตลาดและการประชาสัมพันธ์

ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 13) ได้กล่าวว่า ปัจจัยนำเข้า (Input) หรือทรัพยากรการบริหาร เป็นทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้สำหรับการดำเนินงานได้แก่ คน หรือทรัพยากรมนุษย์ เงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิธีการบริหาร และเวลา

สรุปได้ว่า การดำเนินงานทางด้านการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรที่สมบูรณ์ และมีคุณภาพ เป็นปัจจัยในการบริหารให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีปัจจัย 7 ประการ คือ

1. คน (Man)
2. เงิน (Money)
3. วัสดุ/อุปกรณ์ (Materials)
4. การบริหาร/เทคนิคการบริหาร (Management)
5. เครื่องจักร (Machine)
6. การตลาด (Market)
7. ขวัญและกำลังใจ (Morale)

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

สัมมนา รัตนชัย (2556, หน้า 96) การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมแก่บุคลากรให้เกิดเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องตระหนักว่าทุกกิจกรรมในการบริหารจัดการต้องเน้นให้เกิดคุณภาพตามเป้าหมายเป็นที่เพิ่มพองใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยมุ่งเน้นคุณภาพและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง Child Center Student ที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถตามศักยภาพและความเหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามเป้าหมายทางการศึกษาที่ต้องการ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มี 4 ด้าน คือการบริหารวิชา การการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

Campbell, Corbally, and Nystrand (1983, p. 116) เสนอว่าขอบข่ายงานที่สำคัญของโรงเรียนมีอยู่ 6 งานด้วยกัน คือ งานพัฒนาหลักสูตรและการสอน งานบริหารกิจการนักเรียน งานบุคลากรงานอาคารสถานที่ งานธุรการ และการเงินงานสัมพันธ์ชุมชน

จันทรานี สงวนนาม (2551, หน้า 140) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดลำดับความสำคัญของภารกิจสถานศึกษาเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้

- อันดับที่ 1 การบริหารงานวิชาการ
- อันดับที่ 2 การบริหารงานบุคคล
- อันดับที่ 3 การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน
- อันดับที่ 4 การบริหารงานธุรการการเงินและพัสดุ
- อันดับที่ 5 การบริหารงานอาคารสถานที่
- อันดับที่ 6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33-38) ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษาไว้ 4 กลุ่มคือ

1. การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย
 - 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
 - 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 1.5 การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 1.7 การนิเทศการศึกษา
 - 1.8 การแนะแนวการศึกษา
 - 1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
 - 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
 - 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณประกอบด้วย

2.1 การจัดทำและข้อเสนอของงบประมาณ

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

2.3 การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผล

การดำเนินงาน

2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.5 การบริหารการเงิน

2.6 การบริหารบัญชี

2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคลประกอบด้วย

3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.3 การ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

3.4 วินัยและการรักษาวินัย

3.5 การออกจากราชการ

4. การบริหารงานทั่วไป

4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนงาน

4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

4.6 การพัฒนามาตรฐานการบริหารงาน

4.7 งานเทคโนโลยีการศึกษา

4.8 การดำเนินงานธุรการ

4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

4.11 การรับผู้เรียน

4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา

4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย

4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล
- 4.19 งานประสานราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น
- 4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 4.21 การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลงโทษนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ไว้ว่าอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาพิจารณา ดำเนินการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณี

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษา แบ่งออกเป็นด้านและมีรายละเอียดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดขององค์กร และความคล่องตัวในการบริหาร แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือเกิดประสิทธิผลสูงสุด การบริหารสถานศึกษามีงานหลัก 4 ด้านตามหลักการกระจายอำนาจของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยัง คณะกรรมการและสำนักงาน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กระบวนการบริหารสถานศึกษา

สัมมา รณินิธย์ (2556, หน้า 94) กระบวนการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการประยุกต์กระบวนการบริหารเข้ามาใช้ในการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน

การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมงาน การประเมินผลงาน และการปรับปรุงรวมทั้งกระตุ้นหรือการจูงใจ กระบวนการการบริหาร การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารทุกระดับซึ่งรวมถึงผู้บริหารการศึกษาด้วย

กระบวนการการบริหาร แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์กันทุกทิศทางแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organization)
3. การจัดบุคลากร (Staffing)
4. การจัดบุคลากร (Directing)
5. การควบคุม (Controlling)

ซึ่งสอดคล้องกับคณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2549, หน้า 9) ได้กล่าว ในหนังสือสรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ ได้กล่าวแนวคิดของ Henry Fayol นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศส ผู้เป็นต้นกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบพื้นฐานของการบริหารแบบกระบวนการ 5 ประการที่เรียกว่า POCCC ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (planning) หมายถึง การสร้างทางเลือกหรือแนวดำเนินการไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้ในการตัดสินใจในอนาคต
2. การจัดองค์การ (organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและระบุหน้าที่โดยการผสมระหว่างวัตถุ คน และเงิน
3. การบังคับบัญชา (commanding) หมายถึง การทำให้เกิดการดำเนินงานตามที่มีการกำหนดไว้ ซึ่งการบังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีการสื่อสารสองทาง กล่าวคือการยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้
4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การรวมความพยายามของผู้ปฏิบัติงานและช่วยสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเพื่อให้การทำงานสำเร็จ
5. การควบคุม (controlling) หมายถึง การติดตามการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

เสนาะ ดิยาวี (2551, หน้า 13) กล่าวว่า กระบวนการบริหาร เป็นสิ่งที่ระบุให้รู้ว่าการอบของงานบริหารมีอะไร หรือผู้บริหารต้องทำหน้าที่อะไรในการบริหารงาน การจะเรียนรู้และเข้าใจเรื่องการบริหารองค์การมีแนวทางการเรียนรู้หลายทาง แต่แนวทางการศึกษาหน้าที่ทางการบริหารขั้นพื้นฐานที่ทำให้เข้าใจง่าย เดิมขั้นตอนของการบริหารอาจมีมากกว่านี้ แต่ที่จะกล่าวต่อไปนั้นย่อมเป็นที่ยอมรับกันในตำราสมัยใหม่ ส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 4 หน้าที่ คือ

1. การวางแผน (planning) คือ การกำหนดขึ้นมาล่วงหน้าว่าเป้าหมายเป็นอย่างไร และจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น หน้าที่ในการวางแผนจะต้องระบุงานที่ต้องการและหนทางที่จะทำให้ได้ผลงานนั้น การวางแผนเป็นการตัดสินใจในปัจจุบันที่เลือกวิธีการกระทำเพื่อให้ได้ผลตามต้องการในอนาคต ส่วนปัจจัยที่ทำให้ได้ตามเป้าหมายมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์อันอาจเกิดขึ้นในอนาคต

2. การจัดองค์กร (organizing) คือ การจัดสรรทรัพยากรและเตรียมกิจกรรมที่มอบหมาย ให้คนหรือกลุ่มคนดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การจัดองค์กรจึงเกี่ยวข้องกับการกำหนดกิจกรรมและทรัพยากร ซึ่งเท่ากับเป็นการทำแผนให้เกิดขึ้นจริงโดยการกำหนดงาน การมอบหมาย งานให้คน และการสนับสนุนบุคคลเหล่านั้น ทางด้านทรัพยากร และเทคโนโลยี

3. การนำ (Leading) คือ กระบวนการในการกระตุ้นส่งเสริมคนให้ทำงานเพื่อบรรลุผลตามแผนงานที่กำหนดไว้ การนำเกี่ยวข้องกับการกระตุ้นที่ทำให้คนทำงานร่วมกันจนสำเร็จผลตามเป้าหมายขององค์กร กระบวนการนำนี้จะสร้างคนให้เกิดความผูกพันในงานส่งเสริมให้คนเต็มใจที่จะทำงาน และกระตุ้นให้คนทุ่มเทและอุทิศตัวเองให้กับงานจนได้ผลตามที่ต้องการ

4. การควบคุม (controlling) คือ กระบวนการในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบผลงานกับเป้าหมาย หรือมาตรฐานและแก้ไขให้ได้ตามเป้าหมาย การควบคุมนี้จะทำให้ผู้บริหารรับผิดชอบในการติดตามความก้าวหน้าของงาน และกำกับดูแลการทำงานของผู้นปฏิบัติงานตลอดจนติดต่อสื่อสารกับผู้นปฏิบัติงาน ถึงผลการทำงานนั้น

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหาร จะเป็นไปตามวัฏจักรที่หมุนเวียนตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทุกทิศทาง นักวิชาการบางท่านอาจเพิ่มเติมหน้าที่สำคัญอื่น ๆ เพิ่มเติมเข้าไปอีก อาทิ เช่น การคิดสร้างสรรค์ (Innovating) การวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจ (Decision-Making) ตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ในการปฏิบัติงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและเจริญก้าวหน้า จำเป็นต้องจัดระบบระเบียบและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ยึดถือร่วมกันต้องอาศัยการบริหารที่มีคุณภาพ

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 1001) ได้ให้ความหมาย การทำตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เป็นต้น

Gibson, Ivancevich, and Donnelly (1988) ให้ความหมายว่า บทบาท คือแบบแผนพฤติกรรมที่ถูกต้องหวังอย่างมีเหตุผลตามตำแหน่งที่กำหนดขึ้นภายในหน่วยงาน

Robbin (1997) ให้ความหมายว่า บทบาท คือ แบบแผนพฤติกรรมที่คาดหวังในบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามตำแหน่งหน้าที่หนึ่ง ๆ ในหน่วยงานสังคมนั้นๆ

ปริญญา ตันสกุล (2550, หน้า 18) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ว่า ในการดำเนินชีวิตประจำวันของคุณ ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมของมนุษย์คนอื่น ๆ นั้นตัวคุณเองถือผู้กำหนดบทบาทว่าคุณพร้อมจะเป็นผู้นำหรือผู้ตามผู้อื่นโดยตรงไม่ว่าจะเป็นผู้นำตามสถานการณ์หรือผู้นำตามธรรมชาติ ต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าทำ กล้ารับผิดชอบและมองไวกว่าผู้อื่นเท่านั้น

ธีระ รุญเจริญ (2553) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นส่งเสริมให้มีการบริหารงานในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารประสบผลสำเร็จ ซึ่งบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. เป็นผู้นำในการบริหารยึดแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. เป็นผู้นำด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
4. เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการ
5. เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับชุมชน
6. เป็นผู้นำในการบริหารงานแบบประชาธิปไตยโดยโดยร่วมกันทำงานเป็นทีมและส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน
7. เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ขององค์กรในการสร้างสรรค์
8. เป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจลงมือทำ และรับผิดชอบร่วมกันเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
10. เป็นผู้นำในการจัดแผนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่กล่าวมาผู้บริหารยึดหลัก 10 ประการ ดังกล่าว ย่อมประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับของคนทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารที่ดีจึงต้องสำรวจตนเองถึงข้อบกพร่องและหาแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการบริหารจัดการใหม่และปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันซึ่งในการดำเนินงานผู้บริหาร

ต้องยึดการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based Management: SBM) ประกอบด้วยเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
3. เป็นผู้อำนวยการความสะอาด
4. การประสานความสัมพันธ์
5. การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร
6. การสร้างแรงจูงใจ
7. การประเมินภายในและการประเมินภายนอก
8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา
9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
10. การส่งเสริมเทคโนโลยี

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวคือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันนั้นผู้บริหารควรจะรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองเพื่อนำไปใช้การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลจะสะท้อนผลการดำเนินงานในสถานศึกษาออกมาให้ปรากฏ โดยบุคคลทั่วไป ได้ประจักษ์เห็นความสามารถในด้านต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นศูนย์รวมพลังของกลุ่มการดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับปริมาณงานและคุณภาพของสถานศึกษา เพราะฉะนั้นการรู้จักบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน และความสำเร็จของสถานศึกษาโดยมีชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพที่สำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไกลไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีผู้บริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบท (Context) หลากหลายส่วนนั้นน่าจะเปรียบได้กับผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งจะเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่จะทำหน้าที่ที่สำคัญให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นศักยภาพคุณภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

ในการที่จะเป็นผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัตินี้ที่หลากหลายในการที่จะบริหารจัดการศึกษา ซึ่งมีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ก้าวทันกับ

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้เขียนได้นำหลักการทฤษฎีต่าง ๆ ของนักการศึกษาหลากหลายถึง เพื่อให้เห็นคุณลักษณะของผู้บริหารยุคใหม่ให้เกิดความเข้าใจชัดเจน ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์มองไกล (vision-Far slighthness)

ดร.อำนาจ วีรวรรณ อธิบดีรองนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า “คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารและผู้นำที่ประสบความสำเร็จก็คือ วิสัยทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้คาดคะเน และใช้ประโยชน์จากการคาดคะเนได้ดีกว่าผู้อื่น จากการศึกษาที่มองเห็นอนาคตได้ชัดเจนทำให้สามารถเตรียมการแก้ปัญหาและเตรียมการดำเนินการอย่างได้ผล มิใช่ค่อยจะแก้ปัญหาอย่างเดียวจะต้องมี Courage คือความกล้าในการตัดสินใจอย่างทันท่วงที เพราะการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างต้องมีความเสี่ยง แต่ถ้าเราสามารถคาดคะเนล่วงหน้า ความเสี่ยงจะน้อยผลดีมาก”

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) วิสัยทัศน์ คือ ภาพแห่งความใฝ่ฝัน ความต้องการในอนาคต ที่เห็นได้อย่างชัดเจน ในปัจจุบันซึ่งเป็นภาพ ที่ยิ่งใหญ่ตระการตาสะท้อนความคิดเชิงรุกและเชื่อมั่นว่าภาพนั้น สามารถเป็นไปได้จนส่งผลเป็นการลงแรงกระทำอย่างมุ่งมั่น จนกว่าจะสำเร็จผสมผสานองค์ประกอบของจินตนาการกำหนด เป้าหมาย การมองอนาคต การวางแผน การดำเนินการตามเป้าหมายนั้น ด้วยใจที่ยึดมั่นจนถึงที่สุด องค์ประกอบเหล่านี้ เป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลที่เรียกว่า “วิสัยทัศน์” ลักษณะของวิสัยทัศน์วิสัยทัศน์ต้องเป็น “ภาพที่เห็นชัดเจน” ความแตกต่างของคนมีและคนไม่มีวิสัยทัศน์ คือคนไม่มีวิสัยทัศน์จะเห็นภาพสลับสั้วเหมือนมองในหมอกแต่ดูไม่ออกกว่าเป็นอะไร

มุ่งมั่น (Commitment-Determination)

สมาน อิศวภูมิ (2551, หน้า 455) ได้กล่าวว่า การทำงานด้วยความ เสียสละ มุ่งมั่น และทุ่มเท เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้บริหารเพื่อความสำเร็จของงาน และการเป็นแบบอย่างให้คนอื่น โดยเฉพาะการเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่จะต้องมีความรู้ทั้งศาสตร์การและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารยุคใหม่ซึ่งเป็นผู้บริหารมืออาชีพ จึงควรได้ศึกษาหาความรู้ทั้งการบริหาร ด้านการศึกษา และความเคลื่อนไหวที่เป็นความรอบรู้รอบตัวจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้วยความรู้ เสียสละ มุ่งมั่น และทุ่มเท นำไปสู่ความสำเร็จเพราะการรู้และทำคือจุดเริ่มต้นของความสำเร็จ ส่วนความเสียสละมุ่งมั่นและทุ่มเทคือพลังสู่ความสำเร็จ

ในทัศนะของผู้วิจัย ผู้บริหารที่มี ความมุ่งมั่น ทุ่มเท อุทิศตน ในการทำงานแล้วจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และประสบผลสำเร็จขณะเดียวกันก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีในองค์กร ทำให้เกิดความร่วมมือในการที่จะพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้า อยู่เสมอ

เชื่อมั่นในสิ่งที่ทำ (Confidence)

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2548, หน้า 115–116) ได้ให้ความหมายถึงความมั่นใจในตนเอง (Self Confidence) ที่มีความหมายกว้างที่ครอบคลุมหลายอย่างเช่น การเคารพนับถือตนเอง (Self-esteem) และความมีประสิทธิภาพในตนเอง (Self-efficacy) เป็นต้น แทบทุกผลงานวิจัยยืนยันตรงกันว่า ความมั่นใจของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้นำที่มีประสิทธิผลต่างจากผู้นำที่ไม่มีประสิทธิผล (Boyatzis, 1982) และเป็นคุณลักษณะที่มีผลต่อความมีประสิทธิผลและความก้าวหน้าของผู้นำ (Bass, 1990) และมีผลงานวิจัยหลายคนที่ยืนยันว่า ความมั่นใจตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการเป็นผู้นำโดยเสนาหา ผู้นำที่ขาดความมั่นใจตนเองย่อมยากต่อการมีอิทธิพลให้เกิดการใช้ความพยายามของผู้อื่นเพิ่มขึ้น จึงทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จ ในขณะที่ผู้นำที่มีความมั่นใจในตนเองสูงจะพยายามที่จะเลือกทำงานที่มีวัตถุประสงค์สูงและท้าทายต่อความสามารถของตน โดยผู้นำที่มีความคาดหวังต่อตนเองสูง พบว่า จะมีแนวโน้มในการคาดหวังต่อผู้ใต้บังคับบัญชาของตนเองสูงตามไปด้วย (Kouzes and Posner, 2008) ผู้นำเช่นนี้จะมีความมั่นคงในการปฏิบัติงานไปสู่จุดหมายที่ยากนั้น แม้จะพบอุปสรรคปัญหาที่น่าปการก็ตาม การมีความพยายามที่คงเส้นคงวาในการใช้ความสามารถสูงสุดของตนเพื่อให้งานสำเร็จดังกล่าว ทำให้ผู้นำนั้นได้รับการยอมรับนับถือเกิดความผูกพันและความเต็มใจช่วยเหลือ ทั้งจากผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานรวมทั้งหัวหน้างานอีกด้วยในทางตรงกันข้ามผู้นำที่ขาดความมั่นใจในตนเอง ทำให้การแสดงออกในเรื่องต่าง ๆ จะมีลักษณะของการลังเลไม่แน่ใจขาดความเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจทำให้ความน่าเชื่อถือในความเป็นผู้เชี่ยวชาญของตนเองลดลง ส่งผลให้การมีอิทธิพลต่อผู้อื่นน้อยตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดภาวะวิกฤติที่ผู้นำจะต้องแสดงออกด้วยความมั่นใจ และมีความเด็ดเดี่ยวเป็นพิเศษทั้งนี้เพราะ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับ การยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ที่เห็นผู้นำของตนเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ และมีความกล้าหาญสูง พอต่อการแก้ไขวิกฤตินั้นอย่างมีประสิทธิภาพความมั่นใจตนเองเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่จำเป็น ต่อการแก้ปัญหาผู้นำที่มีความมั่นใจตนเองต่ำมักจะทอดทิ้งปัญหา ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้อื่นในขณะที่ผู้นำซึ่งมีความมั่นใจสูงจะกระตือรือร้นเข้ากรรรมกับปัญหาด้วยตนเอง และนำปัญหาเข้าหารือกับลูกน้องของตน

การมีส่วนร่วม (Participation)

Likert (1967) ได้แบ่งลักษณะผู้นำตามระบบการบริหารเป็น 4 ระบบดังนี้ 1) ระบบเผด็จการแบบแสวงผลประโยชน์ (exploitive authoritative) ผู้นำใช้วิธีเผด็จการสูงมากเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชาเพียงเล็กน้อย จูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความกลัวใช้การให้รางวัลนาน ๆ ครั้ง

ใช้วิธีการสื่อสารแบบบนลงล่าง สงวนสิทธิการตัดสินใจให้แก่ผู้บริหารระดับสูง 2) ระบบเผด็จการแบบกรุณา (benevolent-authoritative) ผู้นำมีความเป็นเผด็จการต่ำกว่าระบบที่ 1 มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา ในลักษณะพอปกครองลูก จูงใจผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยการให้รางวัล ใช้การลงโทษนาน ๆ ครั้งยอมให้มีการสื่อสารจากล่างขึ้นบนรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา 3) ระบบให้คำปรึกษา (Consultative) ผู้นำแบบนี้มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้น แต่ยังไม่เต็มที่ พยายามใช้ประโยชน์จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา จูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการให้รางวัล ใช้การลงโทษนาน ๆ ครั้งยอมให้มีการสื่อสารทั้งจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบน กำหนดนโยบายแบบกว้าง ๆ ผู้บริหารระดับสูงตัดสินใจทั่ว ๆ ไป ยอมให้ผู้บริหารระดับกลางตัดสินใจในบางเรื่อง พยายามให้คำปรึกษาในหลาย ๆ ทาง 4) ระบบให้มีส่วนร่วม (participative) ผู้นำแบบนี้มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นผู้ใต้บังคับบัญชาในทุกเรื่องอย่างเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้รางวัลทางเศรษฐกิจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ส่งเสริมการสื่อสารทั้งจากบนลงล่างจากล่างขึ้นบนยอด และส่งเสริมให้การตัดสินใจกระจายไปทั่วองค์การให้ผู้บริหารทุกระดับตัดสินใจจากการศึกษาวิจัยของ ลีเคิร์ท พบว่าผู้นำระบบ 4 มีความสำเร็จสูงสุด

การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบในงานของโรงเรียนร่วมคิดร่วมทำช่วยเหลือและมีความผูกพันกันในองค์การซึ่งจะนำความสำเร็จมาให้้องค์การ

กล้าที่จะเปลี่ยน (Change)

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2548) ได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจมาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรือมากกว่า ปัจจัยที่ธาตุเดียวกัน ได้แก่ 1) ด้วยการยกระดับความตระหนัก (Awareness) และการรับรู้ (Consciousness) ของผู้ตามถึงความสำคัญและคุณค่าของผลงานที่ต้องการตลอดจนสามารถเห็นแนวทางที่จะทำให้สำเร็จได้ 2) ทำให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ส่วนตัวเพราะเห็นความสำคัญของประโยชน์ของทีมงานหรือองค์การโดยรวม 3) โดยวิธีการเปลี่ยน โดยวิธีการเปลี่ยนระดับความต้องการด้วยแรงจูงใจของผู้ตามใหม่ด้วย

ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ประกอบไปด้วย 1) การเป็นตัวอย่างของพฤติกรรม 2) การสร้างแรงดลใจ 3) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 4) ความมุ่งมั่นสัมพันธเป็นรายคน 5) การกระตุ้นให้ปัญญา 6) การดำรงไว้ซึ่งอำนาจส่วนบุคคล

สิ่งที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกระทำ ประกอบด้วย 1) ทำงานอย่างมีจิตสำนึกด้วยใจรัก และมีความภาคภูมิใจต่องานที่ทำ 2) แสดงพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างในสิ่งต้องการกระตุ้นให้ผู้อื่นกระทำ 3) ประพฤติปฏิบัติอย่างเสมอต้นเสมอปลายตลอดเวลา 4) คิดออกไปนอกกรอบของงานไปสู่อนาคตแพร่ 5) เสริมแรงและพยายามให้วิสัยทัศน์สู่อนาคตอยู่ในกระแสของวงการตลอดเวลา 6) ใช้การสื่อสารทางวาจาอย่างมีประสิทธิภาพ 7) ไม่พูดไร้สาระหรือพูดซ้ำซากแต่ขาดความจริงใจ 8) ปรับระดับของภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง ปรับระดับของภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง 9) ปฏิสัมพันธ์เป็นรายบุคคลและพบปะพูดคุยแบบสองต่อสองกับผู้ร่วมงาน 10) พยายามศึกษาให้เข้าถึงบุคลิกภาพที่แท้จริงของผู้ร่วมงานหลายคน 11) คิดหาวิธีใหม่ที่ดีกว่าในการทำงานอยู่ตลอดเวลา 12) กระตุ้นคนอื่นคิดหาวิธีใหม่ที่ดีกว่าในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ 13) กระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการริเริ่มทดลองใหม่ๆ 14) แสวงหาความคิดความช่วยเหลือจากผู้ตามพร้อมทั้งเต็มใจรับข้อมูลป้อนกลับจากผู้ตาม 15) เอาใจใส่แก้ปัญหาขึ้นตอนกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ทำให้งานล่าช้าและเป็นอุปสรรคตลอดเวลา 16) คลุกคลีและปรากฏตัวอยู่ในที่ทำงานกับผู้ร่วมงานเป็นประจำ

สรุปได้ว่า คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือผู้นำ ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 บัญญัติให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยมิได้กำหนดขอบเขตวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนแต่เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยรวมแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า ขอบวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลบัญญัติขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปซึ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. จัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบ

2. จัดกระบวนการเรียนรู้

3. จัดการประเมินผู้เรียน
4. จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
5. ร่วมกับบุคคลชุมชน ครอบครัวยุวชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
6. พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
7. ดำเนินงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา
8. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน
9. ให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่มีข้อมูล เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา
10. ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา
11. ปกครองดูแลบำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นราชพัสดุตามกฎหมาย ว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่นรวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายวัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา
12. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
13. พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียน
14. การผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
15. จัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายจิตใจสติปัญญา อารมณ์สังคมการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือเด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

16. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
17. บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการ และของสถานศึกษารวมทั้งนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
18. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษารวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากรการเงินการพัสดุสถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ
19. เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดนิติกรรมสัญญาของสถานศึกษา ตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ ตามที่ได้รับมอบอำนาจ
20. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
21. อนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตร์ของสถานศึกษา ตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
22. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ สภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย
23. ดำเนินงานตามที่ได้รับการกระจายอำนาจและมอบอำนาจ
24. ควบคุมดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายกฎระเบียบข้อบังคับหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา กำหนด
25. พิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
26. ส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
27. จัดทำมาตรฐานภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
28. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ ผอ.เขตพื้นที่การศึกษา

29. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่นหรือตามที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

30. สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการ กรณีขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานตำแหน่ง หรือขาดคุณสมบัติพิเศษ หรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ หรือทางราชการเลิก หรือยุบตำแหน่ง หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ

31. บรรจุและแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

32. สั่งให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการออกจากราชการเนื่องจากมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มี ความเหมาะสม หรือมีผลการประเมินทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

33. สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ออกราชการไปแล้ว กลับเข้ารับราชการโดยขออนุมัติตามเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

34. สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารักษาการในตำแหน่ง

35. การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

36. ยกย่องเชิดชูข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็น

37. แจ่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้รับการบรรจุให้จนถึงภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงานมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงาน ระเบียบแบบแผนหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติราชการ บทบาทหน้าที่ของข้าราชการในฐานะ เป็นพลเมืองที่ดีตามเกณฑ์และวิธีที่ ก.ค.ศ. กำหนด

38. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความรู้ทักษะเจตคติที่ดี คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

39. ส่งเสริมสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาหน่วยงานให้ไปศึกษาฝึกอบรม ดูงานหรือปฏิบัติหน้าที่งานวิจัยและพัฒนาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

40. รักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ และเสริมสร้างพัฒนาการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัยป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาการกระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเมื่อมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

41. พิจารณาอนุญาตหรือยับยั้งการอนุญาตให้ออกของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา

42. สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรณีถูกกล่าวหา หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้ล่อกมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

43. สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่รับโทษจำคุกด้วยคำสั่งของศาล หรือต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษออกจากราชการ

44. วิเคราะห์และจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

45. วางระเบียบออกประกาศและข้อบังคับของสถานศึกษา

46. เสนอขอจัดตั้งงบประมาณอุดหนุนทั่วไป

47. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคคลเพื่อพิจารณาและเสนอความคิดเห็นหรือปฏิบัติการอย่างใด อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาหรือสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

แนวคิดเกี่ยวกับการหลักธรรมาภิบาล

ความหมายและที่มาของหลักธรรมาภิบาล

ความเป็นมาของธรรมาภิบาล แนวคิด (Good Governance) ได้เริ่มในรายงานธนาคารโลก เมื่อปี ค.ศ. 1989 ซึ่งนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายการให้กู้เงินกับประเทศในซีกโลกใต้ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องความไร้ประสิทธิภาพ และการคอร์รัปชันของรัฐบาลในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในประเทศแถบละตินอเมริกา และแอฟริกาที่มีปัญหาในการบริหารงานจนทำให้เกิดปัญหาเนื่องจากกู้เงินธนาคารโลกไปแล้วไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ โดยองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปวิเคราะห์และอธิบายรายละเอียดไว้ในเอกสารเรื่อง Governance for Sustainable Human Development สามารถสรุปได้ว่าการที่สังคมมีกลไกประชารัฐที่ดีก็จะเป็นกลไกการสร้างสมดุลระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมให้คงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสังคมมีเสถียรภาพ

สำหรับประเทศไทยคำว่า Good Governance เริ่มใช้กันแพร่หลายภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 และหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 กล่าวคือ ก่อนหน้านั้นคนไทยไม่เคยได้ยินหรือแม้กระทั่งรู้จักคำว่า ธรรมาภิบาล จนกระทั่งเกิดภาวะเศรษฐกิจ วิกฤตเศรษฐกิจฟองสบู่แตก ในปี 2540 โดยคำนี้มีใช้เป็นการคิดขึ้นมาได้เองในหมู่

คนไทย หรือจากบรรดาผู้บริหารระดับสูงทั้งหลายในเมืองไทย แต่เป็นการบัญญัติและระบุจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเงินระหว่างประเทศ IMF ที่มุ่งเน้นในความหมาย และหลักการสำคัญว่า “ประเทศไทยจะรอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจได้และไม่หวนกลับไปสู่วิกฤตรองสองจะต้องเป็นสังคมธรรมาภิบาล” ในขณะนั้นผู้ที่เห็นด้วยกับความคิดนี้และมีบทบาทนำได้แก่ นายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งเป็นประธานกรรมการการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญ 2540 ได้เริ่มเปิดประเด็นว่า “ความล้มเหลวในด้านการจัดการด้านเศรษฐกิจของชาติที่ผ่านมาจนสะสมกลายเป็นวิกฤตการณ์ในยามนี้ล้วนเป็นผลจากระบบการเมือง และนักการเมืองทั้งสิ้น” อานันท์ ปันยารชุน (2541, หน้า 15)

สรุปได้ว่า Good Governance มีที่มา 2 ประการ ได้แก่

1. จากอุดมการณ์ของนักวิชาการทั้งในอดีตและปัจจุบันที่พยายามคิดหารูปแบบการปกครองที่ดีที่มีหลักการใหม่ ๆ ขึ้นมาเสริมหรือเปลี่ยนแปลงหลักการเดิม

2. จากข้อเสนอขององค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ World Bank หรือ IMF (กองทุนระหว่างประเทศ) เป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญ Good Governance มากที่สุด เพราะเห็นว่าหลักการ Good Governance จะช่วยส่งเสริมมาตรการในการควบคุมประเทศให้กู้ยืมเงินได้ดียิ่งขึ้น

ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความซึ่งสามารถประมวลสรุปนิยามคำว่า ธรรมาภิบาล (good governance) ได้ดังนี้

ธนาคารโลก (World Bank) กล่าวถึง ธรรมาภิบาลว่า เป็นการบริหารประเทศที่มีนโยบายที่เป็นไปอย่างเปิดเผยและสามารถเกิดความสำเร็จได้ กลไกการบริหารของรัฐบาลมีความน่าเชื่อถือ มีประชาสังคมที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมในกิจการของภาครัฐและทุกนโยบายอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย (Pierre, 2000)

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) กล่าวถึงธรรมาภิบาลการบริหารจัดการที่ดีเป็นต้นแบบของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความยุติธรรมทางสังคม (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2554)

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (2548) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมาภิบาลนี้ เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากช่วยสร้างสรรค์ และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่าง ซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผล

ประกอบภารกิจขององค์กรธุรกิจนั้น ๆ อันทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรโปร่งใสร่วมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน และประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น

ธีรยุทธ บุญมี (2551, หน้า 32-35) กล่าวว่า ธรรมชาติของ รัฐบาล หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชนและภาคประชาชน ในการที่จะทำให้การบริหารการจัดการ และการปกครองประเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ยุติธรรม มีคุณธรรม และตรวจสอบได้

รัชยา ภักดีจิตต์ (2555, หน้า 2-3) กล่าวว่า แนวความคิด Good Governance ได้ปรากฏตั้งแต่อารยธรรมการปกครองของกรีกสมัยโบราณมาจากรากศัพท์ของคำว่า “Kuber-nan” ที่บัญญัติโดยปราชญ์ชื่อ Plato โดยการที่พยายามค้นหากระบวนการปกครองที่ดี (System of Governing) คำว่า Gubernare ซึ่งหมายถึง “Rule Making or Steering” การกำหนดหรือถือหางเสือในการปกครอง แต่เดิมในภาษาอังกฤษคำนี้หมายถึง รัฐบาล (Government) ในเชิงนามธรรม (Act of Governing) หรือ (Manner of Governing) ซึ่งก็คือ การจัดการปกครอง คำว่า “governance” ไม่ใช่คำใหม่แต่อย่างใดแต่เป็นศัพท์ที่ใช้กันมาในประเทศฝรั่งเศส นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 14 โดยหมายถึงข้าราชการในสำนักพระราชวัง แต่ในปัจจุบันคำ ๆ นี้มีความหมายถึง กระบวนการปกครอง หรือการกำกับควบคุมนอกจากนี้แล้ว Governance หมายถึง การอภิบาล เป็นวิธีการใช้อำนาจทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ของการใช้อำนาจทางการเมืองซึ่งก็คือการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Pierre (2000) ที่กล่าวว่า Governance คือการปกครอง การบริหารภาครัฐ และนโยบายสาธารณะที่รัฐต้องมีความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบต่อสาธารณะ ซึ่งมีความหมายใกล้เคียง กับคำว่า “Government” ตามที่บัญญัติไว้ในพจนานุกรมเมอร์เรียมเว็บสเตอร์ออนไลน์ว่า หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการในการใช้อำนาจอธิปไตยในการควบคุมสั่งการกำหนดและการบริหารนโยบาย

ภาพที่ 1 นโยบายที่ก่อให้เกิดการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2556, หน้า 8)

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดการระเบียบสังคมทั้งภาครัฐ และภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันประเทศ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐ ตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556, หน้า 1-9) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมให้การพัฒนา ระบบราชการดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ และนโยบายที่ชัดเจนไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ.2551-พ.ศ.2555 เพื่อมุ่งเน้นและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้แก่ ส่วนราชการ จังหวัด องค์การมหาชน และสถาบันอุดมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) และนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมสู่มาตรฐานสากลเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ ประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ไว้ 10 หลัก ดังนี้

1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness): ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติ ราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน และมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency): การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการ ปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้องค์กรสามารถใช้ ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness): การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายใน ระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง

4. หลักการรับผิดชอบ (Accountability): การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และ ผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้ง การแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5. หลักความโปร่งใส (Transparency): กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชัดเจนได้ เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอื่นไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชน สามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation): กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization): การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบ

อำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

8. หลักนิติธรรม (Rule of Law): การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

9. หลักความเสมอภาค (Equity): การได้รับการปฏิบัติและได้รับ บริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มี การแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทาง ศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่น ๆ

10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented): การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่า เป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

ภาพที่ 2 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 10 องค์ประกอบ
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2556, หน้า 8)

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ประกอบด้วย 10 หลักการ ดังนี้) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 2) หลักประสิทธิผล (Effective) 3) หลักการตอบสนอง (Responsive) 4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) 5) หลักความโปร่งใส (Transparency) 6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 9) หลักความเสมอภาค (Equity) 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)

ความหมายของการศึกษา

โดยปัจจุบันความหมายของคำว่าการศึกษา ได้มีนักการศึกษาหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาให้ความไว้เป็นจำนวนมาก เป็นความหมายที่ทำให้การศึกษามีขอบเขตกว้างขวางขึ้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 1104) ได้ให้ความหมายของคำว่าศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรม ไม่ได้เก็บคำว่า การศึกษาไว้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 2) บัญญัติความหมายของการศึกษาไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

มาตรา 4 “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนในบุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สมประสงค์ นวมนบุญลือ และคณะ (2545) กล่าวถึงที่มาและความหมายของการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา” เป็นคำสันสกฤต ตรงกับคำว่า “สิกขา” ในภาษาบาลีมีความหมายว่า การพัฒนาอบรมตน กล่าวคือ บุคคลที่ต้องการให้มีคุณลักษณะทางกาย วาจา ใจ มีคุณภาพสูงกว่าที่เป็นอยู่ บุคคลที่ต้องการศึกษาก็ต้องเรียนรู้ฝึกฝนเพื่อพัฒนาตนเอง เนื่องจากบุคคลอื่นมาพัฒนาแทนไม่ได้ ดังนั้นการให้การศึกษาก็ดีคือการให้บุคคลเกิดความปรารถนาในการพัฒนาตน

สรุปว่าการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนเจริญขึ้นโดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์จากผู้รู้ในอดีตรวมกับความรู้ใหม่ๆ ที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมา การศึกษาจะต้องหมายถึง กระบวนการพัฒนาที่เป็นองค์รวม คือ การพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็ม

ตามศักยภาพและธรรมชาติของเขา รวมถึงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ด้วย

หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลเป็นอย่างดี โดยบัญญัติไว้ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 4)

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สาระที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ เป็นหลักการสำคัญยิ่งของการจัดการศึกษา และเป็นคำกล่าวติดปากของนักการศึกษาและบุคคลทั่วไปคือ คำที่ว่า “ต้องจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กเก่ง ดี มีความสุข” หรือบางท่านกล่าวเพิ่มเติมต่อไปอีกว่า “เก่ง ดี มีความสุข มีความเป็นไทย อยู่ร่วมกับคนอื่นได้”

ส่วนมาตรา 7-9 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 4-5) เป็นส่วนที่กำหนดกรอบแนวคิด และเป็นส่วนที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน

มาตรา 7 ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองปวงครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

4. หลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาล มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ร่วมกับการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองปกรองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ ดังคำพูดที่ว่า “ต้องจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กเก่ง ดี มีความสุข”

การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาอาชีวศึกษา

ธีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 197-198) ในระดับสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีความจำเป็นที่ต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากความเปลี่ยนแปลง และความเคลื่อนไหวหลายประการ คือ

1. รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อใช้กับหน่วยงานราชการทั่วไป ภาครัฐบาล และหน่วยงานในกำกับรัฐ โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ คือ

1.1 การจัดส่วนราชการใหม่โดย บูรณาการภารกิจเพื่อกำหนดแผนบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 พัฒนาการจัดองค์การให้มีประสิทธิภาพและรองรับการปฏิรูประบบราชการต่อไป

1.3 กำหนดแบบแผนการปฏิบัติราชการที่ทำให้เกิดการบริหารราชการที่ดี ให้นำไปปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน และเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดผลได้สอดคล้องกับมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545

ดังนั้น สถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกานี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management: SBM) มาใช้ในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้นำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาเผยแพร่ และฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสอดคล้องกับหลักการของธรรมาภิบาลเกือบทั้งหมด จึงเป็นการสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

2. ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาโดยตรงและในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 บัญญัติไว้ว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะที่เป็นโรงเรียนของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคลเมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษา ตามวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง ดังนั้น ในความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนการบริหารจัดการจะเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล จำเป็นต้องอาศัยหลักการของธรรมาภิบาล

สรุปได้ว่า สถานศึกษามีความจำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ในการบริหารจัดการ การศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในด้านการปฏิรูประบบราชการ การปฏิรูปการศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาบรรลุ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ที่ต้องการตลอดจนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาโดยแท้จริง

หลักธรรมาภิบาลกับการปฏิรูปการศึกษา

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นต้นทางของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาทั้งระบบ มุ่งเน้นสาระสำคัญในเรื่องของการกระจายอำนาจการศึกษา เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังบัญญัติมาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยัง

คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจทางการศึกษามาตรา 41 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับในระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการในท้องถิ่น และมาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ให้มีความอิสระโดยมีการกำกับ ติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการ ประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ด้วยจัดระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกระทรวง (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, หน้า 15-18)

หากพิจารณาโดยรวมแล้ว กล่าวได้ว่า แนวคิดในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน มีเป้าหมายที่จะบริหารจัดการให้การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคน ได้รับโอกาสทางการศึกษา และต้องการให้รัฐเข้าไปรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของ นักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทยพุทธศักราช 2540 โดยบัญญัติไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัด การศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุง การศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และ ปลุกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัด พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ พนม พงษ์โพบลูย์ และคณะ (2546, หน้า 25) นับเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่ได้บัญญัติเรื่องของการจัดการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษามีความจำเป็นสูงยิ่งที่จะต้องจัดให้กับ ปวงชนชาวไทย

ต่อมารัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้ใช้เป็น หลักในการจัดการศึกษาต่อมา แต่โดยที่แนวคิดหลักการ และการดำเนินการจัดการศึกษา ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นแนวทางใหม่เป็นรูปแบบ การจัดการศึกษาซึ่งดำเนินการมาก่อนนี้เป็นอย่างมาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษาการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษานับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษา ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา และบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อาทิการสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัยทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (people needed) ทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรในด้านต่างๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วม (participation) ในความรับผิดชอบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ไว้ในข้อ 4 หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ระบุไว้ในข้อย่อย 4.2 ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการคือ หลักยุติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่าคุ้มทุน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะโดยการแจ้งความการไต่สวนสาธารณะการประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ และข้อ 6 แนวทางปฏิบัติในข้อย่อย 6.3 เร่งรัดให้เกิดการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลง การบริหารภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูประบบราชการ และปฏิรูปการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษานับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษา เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา และบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อาทิการสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัยทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (people needed) ทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรในด้านต่าง ๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วม (participation) ในความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน หมายถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเกิดจากการบูรณาการนำหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ, 2552, หน้า 4) ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มีการกำกับติดตามที่ทุกคนยอมรับ ทั้งในด้านงบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน มีการแนะนำ การส่งเสริมอย่างมีศิลปะในการจูงใจและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพอย่างทั่วถึง สามารถนำมาใช้ได้โดยการให้ทุกคนเห็นความสำคัญของกฎระเบียบ และมีการเข้มงวดในการต่อผู้ที่ปฏิบัติขัดต่อหลักดังกล่าว

ความสำคัญและการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา คือการใช้ความยุติธรรม ความเสมอภาค และความเป็นธรรมในการดำเนินการตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อตกลง และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เป็นบรรทัดฐานในการบริหารจัดการในโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติดังกล่าว โดยบุคลากรทุกคนจะต้องตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ของตนเอง

1.1 หลักคุณธรรม หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ยึดมั่นและเชื่อถือในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร หรือ สมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ดังที่มีการสนับสนุนและการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ เสียสละ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ปลอดภัยจากการทุจริต การทำผิดวินัย การละเมิดจริยธรรม การทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนอย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้โดยนำหลักธรรมคำสอนของศาสดามาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่น การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งต่อหน้าและลับหลัง

1.2 ความสำคัญและการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา คือการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีศีลธรรม ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมตามกฎระเบียบ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์

ขยัน อดทน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความประพฤติและการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ตลอดจนการส่งเสริมขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม

1.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สร้างความไว้วางใจ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กร ให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบ และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นการสร้างความไว้วางใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ช่วยให้การดำเนินงานของรัฐและเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชันมีการควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบได้ในด้าน โครงสร้างการบริหารงานทั้ง 4 กลุ่ม คือกลุ่มงานบริหารวิชาการ กลุ่มงานบริหารงบประมาณ กลุ่มงานบริหารงานบุคคล และกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีระบบงานที่ชัดเจนให้ บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบภายใน มีการประชุมชี้แจงหน้าที่รับผิดชอบ ตามภารกิจแก่บุคลากร มีการปรับปรุงการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร การดำเนินงานให้ชุมชนทราบ มีระบบการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของการ ตัดสินใจและการดำเนินงานต่างๆ ภายในโรงเรียนสามารถนำมาใช้ได้โดยการเปิดเผยข้อมูล อย่างตรงไปตรงมาสิ่งนี้ช่วยแก้ปัญหาการทุจริต และคอร์รัปชันได้ในภาครัฐและเอกชน สื่อจะ เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการตรวจสอบ และรายงานผลงานดำเนินงานโดยการนำเสนอ ข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่สังคมได้รับทราบ

1.4 ความสำคัญและการนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา คือ การสร้างความไว้วางใจความมั่นใจ และความโปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยมีการวางแผนระบบกติกา และการดำเนินงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมาร่วมกัน ของ ครู และบุคลากรในโรงเรียน มีการวางระบบโครงสร้างการบริหารโรงเรียนอย่างชัดเจน และครอบคลุมภารกิจงานของสถานศึกษา มีระบบตรวจสอบภายในการบริหาร การเงิน และ พัสดุ เป็นไปตามกฎระเบียบอย่างรัดกุมสามารถตรวจสอบได้การบริหารงานบุคคลโดยใช้ระบบ คุณธรรมในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถ รับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก ในกรอบของกฎหมายที่กำหนด

1.5 หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่าง มีส่วนร่วมในการบริหาร และการตัดสินใจทั้งครูบุคลากรทางการศึกษาคณะกรรมการ สถานศึกษา บุคคลในชุมชน รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง การ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้โอกาสแสดงทัศนะ มีการนำความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณา

กำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ เช่น การทำแผนปฏิบัติการสถานศึกษาประจำปี การรับรองข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น และการประเมินผลของสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ได้ โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งชายหญิง คือ การตัดสินใจที่สำคัญในสังคมและสร้างความสามัคคีให้เกิดกับประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระไม่มีการบังคับสมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงานสถาบัน หรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย

1.6 ความสำคัญและการนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา คือ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมรับผลกระทบ

1.7 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีการมอบหมายงานตามความสามารถ มีการนิเทศกำกับติดตามการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการประชุมวางแผนดำเนินงานทุกปี มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีครบตามภารกิจ 4 กลุ่ม มีข้อมูลสารสนเทศเป็นระบบ มีการวินิจฉัยสั่งการบนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ยอมรับผลดีและผลเสียจากการปฏิบัติงานอย่างรับผิดชอบ มีการนำผลประเมินไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำมาใช้ได้โดยให้ทุกคนทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน กล้าที่จะคิดกล้าที่จะตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อผลการคิดและการตัดสินใจนั้น

1.8 ความสำคัญและการนำหลักความสำนึกรับผิดชอบมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา คือ การสร้างความตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการกระทำของตนเองอย่างมีเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน

1.9 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างรู้คุณค่า สามารถกระทำได้โดยการส่งเสริมการสนับสนุนการรณรงค์การใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งการจัดสรร และการใช้จ่ายงบประมาณ การ จัดสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การจัดการเรียนการสอนตลอดจนมี

การวางแผนและสำรวจความต้องการการใช้วัสดุอุปกรณ์ในสถานศึกษา รวมทั้งประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ

1.10 ความสำคัญและการนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา คือ การบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณชน และคำนึงถึงผลระยะยาว ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการในโรงเรียนเพื่อให้บุคลากรทุกคนนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา

ความหมายของการอาชีวศึกษา

นักวิชาการให้ความหมายคำว่า การอาชีวศึกษา (vocational education) ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา (2551, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่า เป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังพลในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

ณรงค์ ฤทธิ์เดช (2553, หน้า 16) กล่าวว่า การอาชีวศึกษา คือการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังพล ทั้งก่อนทำงานและที่ทำงานแล้วโดยเน้นการเพิ่มสมรรถนะให้เพียงพอที่จะเข้าสู่อาชีพได้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งสามารถจัดได้ทั้ง ในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ (2555, หน้า 5) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็นการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สำหรับอาชีพหนึ่ง หรือกลุ่มอาชีพหนึ่ง โดยจัดกระบวนการศึกษาที่มุ่งพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านทักษะ หรือความชำนาญด้านความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ตนเลือกเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556 (ราชบัณฑิตยสถาน 2556, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งไปทางช่างฝีมือ

พยุงค์กดิ์ จันทร์สุรินทร์ (2546, หน้า 28) กล่าวว่า การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะเจาะจงสำหรับการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพสร้างแรงงานและอาชีพของชาติ โดยจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี

นักเรียนนักศึกษาต้องรู้จริง มีการปฏิบัติได้จริง รวมทั้งเข้าใจชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาชีพ นำความรู้มาประยุกต์ใช้และสามารถประกอบอาชีพได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557ก, หน้า 1) ได้กำหนดความหมาย การอาชีวศึกษา คือการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อเตรียมคนเข้าสู่อาชีพ และความก้าวหน้าใน อาชีพอย่างเป็นระบบ และมีวัตถุประสงค์ชัดเจน เป็นการศึกษาและฝึกอบรมทั้ง ในระบบ นอก ระบบและตามอัธยาศัย คือทั้งฝึกเริ่มต้นเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงาน และการฝึกอบรม อย่างต่อเนื่อง เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อรักษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ศิริพรรณ ชุมนุ่ม (2546, หน้า 18) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการที่มี จุดมุ่งหมาย เพื่อหล่อหลอมบุคคลให้มีความสามารถ มีทักษะในงานอาชีพสามารถทำมาหากิน เลี้ยงชีพได้ ถือว่าการอาชีวศึกษาเป็นงานสร้างชีวิตทำให้บุคคลพึ่งตนเองได้ มีรายได้มีความสุข ที่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองทำได้ดีที่สุด

สรุปได้ว่า การอาชีวศึกษา คือ การจัดการศึกษา และฝึกอบรม เพื่อผลิต และพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ โดยมีคุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม และสมรรถนะเพียงพอที่จะเข้าสู่ อาชีพ และความก้าวหน้าในอาชีพสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และ ตลาดแรงงาน

หลักการและจุดมุ่งหมายของการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่มุ่งผลิตและพัฒนา กำลังคน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และตามความเปลี่ยนแปลงของ ภาวะเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนด หลักการและจุดมุ่งหมายของการจัดการอาชีวศึกษา ให้ทันสมัยและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ซึ่งเรื่องนี้มีให้เห็นที่หลากหลายทั้งที่ในส่วนที่เป็นกฎหมายและแนวความคิดของนักวิชาการ นักบริหาร ดังนี้

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา (2551, หน้า 4) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา มาตรา 10 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 ในการจัดการอาชีวศึกษาและต้องฝึกอบรม วิชาชีพ จะต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. การมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยมีการ กระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน
2. การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับ ประชาชน วัยเรียน วัยทำงาน ตามความถนัดและ ความสนใจอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการ ในการกำหนดนโยบาย

การผลิต และพัฒนากำลังคนรวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

4. การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย และมีระบบเทียบโอนผลการเรียน และระบบเทียบประสบการณ์ทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

5. การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วม ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

6. การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชน ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

7. การมีระบบพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555, หน้า 9-20) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. การอาชีวศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั้งหมดของชาติ อาชีวศึกษาควรจะยอมรับว่าอาชีวศึกษาไม่ใช่ตัวแทนของการศึกษาวิชาสามัญ แต่หากว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการศึกษาทั้งหมด

2. เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ที่รับประโยชน์ในการจัดอาชีวศึกษาของชาติ

3. การอาชีวศึกษาควรจัดไว้เพื่อเตรียมบุคคลสำหรับอาชีพส่วนหนึ่ง และเพื่อช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้น ให้มีความก้าวหน้าในอาชีพที่สุจริตและมีประโยชน์ต่อสังคม

4. วิชาชีพนานาประการที่จัดขึ้นจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดอาชีพได้

5. การจัดอาชีวศึกษาควรคำนึงถึง ความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น หรือแต่ละภาค

6. การอาชีวศึกษาชั้นสูง ผู้ที่ควรได้รับการคัดเลือกเข้าเรียน ต้องมีความสามารถทางสมองหรือสติปัญญาสูง เป็นผู้ได้ตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตของตนเองแล้ว

7. ควรจัดเรื่องการแนะแนวแก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา

8. การอาชีวศึกษา ควรอาศัยผลสรุปจากการค้นคว้าวิจัยเป็นรากฐานในการวางแผนอาชีวะของชาติ

พยุงค์ดี จันทรสุนทร (2546, หน้า 28) กล่าวว่า สิ่งที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการอาชีวศึกษา คือมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะอาชีพเป็นหลัก ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติงานจริง สร้างความเข้มแข็งด้วยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาน

ประกอบการ เตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชน โดยสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภาคบังคับพื้นฐาน ผู้ประกอบการมีสถานะเป็นผู้ฝึกอาชีพ การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เป็นการศึกษาที่ก่อให้เกิดสิ่งท้าทายอย่างมาก คือทั้งสองฝ่ายที่เข้าร่วมกันจัดการศึกษาจะต้อง มีความเห็นพ้องต้องกัน วัตถุประสงค์พื้นฐานการดำเนิน งานมาตรฐานการตรวจสอบ และการ ประเมินผล จะต้องมีการวางแผนร่วมกันเตรียมการและควบคุมขั้นตอนในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์จากที่กล่าวมา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2559, หน้า 8) ได้กำหนดหลักการ ที่สำคัญของการปฏิรูปการอาชีวศึกษา คือ จะต้องจัดอาชีวศึกษาตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน และสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ โดยจะต้องมีการวางระบบ เพื่อให้มี เอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการจัดฝึกอบรมให้กว้างขวางมีการปรับปรุงคุณภาพการ อาชีวศึกษา ซึ่งครอบคลุมด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และพัฒนา ครูอาจารย์อย่างต่อเนื่อง

จากการประชุมสัมมนาในระดับนานาชาติ ซึ่งประกอบด้วย องค์การยูเนสโก องค์การ แรงงานสากลธนาคารโลก และกระทรวงการศึกษาของแต่ละประเทศ ได้กำหนดหลักการของ การจัดการอาชีวศึกษา ประเด็นหลักดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557ก, หน้า 30-31)

1. หลักการทั่วไปจะต้องจัดทำหลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการ พัฒนาประเทศ และคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน (demand-driven) การศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จะต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างสายสามัญและสายอาชีพ จะต้องให้ ความสำคัญกับสมรรถนะในการทำงาน (competency) ที่เน้นการทำงานได้ทำงานเป็นมากกว่า การได้ประกาศนียบัตร การฝึกทักษะเฉพาะจะต้องเกี่ยวข้องกับการจ้างงาน หรือเข้าสู่ ตลาดแรงงานทันทีอีกทั้งระบบการศึกษาควรมีความยืดหยุ่น และเป็นระบบเปิด (Open entry) เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การบริหารให้มีความเป็นเอกภาพ ในเชิงนโยบายและหลากหลายในการปฏิบัติ เน้นเรื่องความเป็นอิสระในการบริหารจัดการของสถาบันการศึกษา แต่ต้องตรวจสอบได้และให้ ความสำคัญกับผลผลิตมากกว่าตัวบ่อน เปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ อาชีวศึกษา โดยต้องอยู่ในฐานะที่ได้รับปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ระหว่างสถานศึกษาของรัฐและ เอกชน รวมถึงสถานประกอบการ จะต้องส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาน ประกอบการ ให้เกิดระบบทวิภาคี ระบบสหกิจศึกษา และการฝึกอบรมในโรงงานและสถาน

ประกอบมากขึ้น ควรยกเลิกกฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคเพื่อดึงดูดให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมจัดการอาชีวศึกษา

3. การส่งเสริมคุณภาพควรกำหนดสมรรถนะหลักของผู้เรียน มัธยมศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เช่น ทักษะในการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันเป็นทีม และมีการพัฒนาครูก่อนประจำการ และหลังประจำการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประเมินได้

4. การส่งเสริมประสิทธิภาพ มุ่งเน้นความร่วมมือที่เป็นเครือข่ายหรือการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อลดการสูญเสียและการซ้ำซ้อนควรมีระบบบัญชีเงินเดือนหลากหลาย

5. การส่งเสริมความเสมอภาค รัฐพึงจัดบริการการศึกษาให้ทั่วถึง โดยเฉพาะไปยังกลุ่มผู้เสียเปรียบ โดยกำหนดรูปแบบการจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพและจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557ข, หน้า 31-35) ยังได้เสนอแนวทางการปฏิรูปการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 3 ประการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับทิศทางและแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ที่มีมาตรการ ดังนี้

1. เร่งรัดจัดทำนโยบาย และแผนพัฒนากำลังพลของชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคนของชาติ ได้ใช้เป็นทิศทางและกำหนดเป้าหมายให้รองรับเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ชัดเจน

2. ส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อปรับค่านิยม และเจตคติของสังคมให้เห็นคุณค่าของการทำงาน

3. เร่งรัดการปฏิรูประบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับระบบบริหารและการจัดการมีมาตรการ ดังนี้

1. เร่งรัดการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ

2. พัฒนาระบบความร่วมมือ หลักการคือเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทฤษฎี และเชี่ยวชาญภาคปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกับภาคเอกชน และผู้ประกอบการในการฝึกให้นักศึกษาระบบ ความร่วมมือดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญที่จะเอื้อให้การจัดการศึกษาแนวใหม่ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ภาคเอกชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น

ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ความต้องการ การพัฒนาหลักสูตรการฝึกงาน และการประเมินสมรรถนะของผู้ฝึกอบรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การปรับระบบการเงินและทรัพยากรนี้มาตรการ ดังนี้

1. ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการเงิน เพื่อการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการจัดสรรงบประมาณ แบบด้านอุปทาน เป็นด้านอุปสงค์ เพื่อให้เกิดการระดมการจัดสรร และการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

2. เร่งรัดการปฏิรูประบบบุคลากรอาชีวศึกษา ศึกษาหลักการของระบบบริหารงานบุคคล ต้องเป็นระบบที่สามารถคัดสรรดำรงรักษาครูและผู้บริหารที่มีความสามารถ ให้อยู่ในระบบการบริหารงานบุคลากรอาชีวศึกษา ในการดำเนินการต้องมีกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู และผู้บริหาร รวมทั้งมีการวางระบบการบริหารงานบุคลากรอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะอาชีพในสถานประกอบการ รวมถึงให้มีการสร้างมาตรฐานการจ้างให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีประสบการณ์ในอาชีพมาเป็นครูอาชีวศึกษาด้วย โดยให้ค่าตอบแทนตามความสามารถ

3. วิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและติดตามประเมินผล เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางด้านอาชีวศึกษา และฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากระบบสื่อและเทคโนโลยีให้กว้างขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2559, หน้า 13-16) ได้เสนอความเห็นจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาในที่ประชุมต่างมีความเห็นตรงกันว่า การพัฒนาการอาชีวศึกษาของประเทศ จำเป็นต้องมีการปฏิรูปทั้งระบบทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ความเชื่อมโยงของระบบการผลิตและพัฒนากำลังคน การพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน โดยเน้นการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการภาคธุรกิจเอกชน และการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันในพื้นที่ใกล้เคียง

สรุปได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น โดยนำความรู้ทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีสมรรถนะสามารถนำไปประกอบอาชีพ ในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพอิสระได้

การจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและ พัฒนา กำลังคนทั้งในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีในทุก สาขาวิชาชีพ ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สามารถสนองความต้องการของ ตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพอิสระ การอาชีวศึกษาจึงเป็นรากฐาน อันสำคัญในการ พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมเพราะความเจริญของประเทศต้องเริ่มจากพื้นฐานของการประกอบ อาชีพ สร้างผลผลิต และรายได้ของประชาชน การจัดการ อาชีวศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับวิถี ชีวิตของคน และสังคม เพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นโดยตัวชี้วัด คุณภาพของ การอาชีวศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งคือ ผู้สำเร็จการศึกษา สามารถประกอบอาชีพ หรือสามารถทำงานได้จริง และต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการ และมีคุณลักษณะด้าน คุณธรรม จริยธรรม ตามที่สถานประกอบการต้องการ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (2553, หน้า 8)

อัจฉรา โพธิยานนท์ (2539, หน้า 5-6) คุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อการ พัฒนาประเทศและการพัฒนา คุณภาพคนเพราะคุณภาพการศึกษาย่อมส่งผลต่อความรู้ ความสามารถ และศักยภาพ อันได้แก่สติปัญญา และความเป็นเลิศของมนุษย์ คุณภาพ การศึกษามีความสำคัญ ต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณภาพการศึกษามีความสำคัญ ต่อการสร้างและพัฒนาคน ทำให้ ทรัพยากร มนุษย์ที่มีการศึกษามีคุณภาพ จึงต้องสอดคล้องกับคุณลักษณะที่สร้างขึ้น การศึกษาจะพัฒนา คนให้สามารถมี ปัญญาคิดเอง มีสติปัญญา และสามารถปรับตัวได้
2. คุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อการแข่งขันการสร้างคุณภาพ และมาตรฐาน สร้างความเป็นเลิศและความเข้มแข็งทางวิชาการ ต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติ
3. คุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อความเชื่อมั่น ของประชาชน เพราะการศึกษา ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานจะทำให้ประชาชนทุกคนเชื่อมั่นได้ว่าลูกหลาน ที่ได้รับการศึกษาใน สถานศึกษาที่มีมาตรฐานสูงจะมีคุณภาพ มีความสามารถ มีศักยภาพ เพียงพอในการทำงาน และประกอบอาชีพ

อนันท์ งามสะอาด (2555, สื่อออนไลน์) การจัดการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ สถานศึกษาอาชีวศึกษาควรใช้ กระบวนการประกันคุณภาพเพื่อทบทวนเป้าหมายกลยุทธ์ วัตถุประสงค์แผนการดำเนินงาน โครงการ ตัวชี้วัดที่เหมาะสม โดยเน้นความร่วมมือ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน สถานประกอบการเพื่อให้มีส่วนร่วม

ในการบริหารจัดการกำหนด เป้าหมายและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะต้องจัดการเรียนการสอนกับสถานประกอบการที่มีความพร้อมในทรัพยากรการบริหารที่มีมากกว่าร่วมพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ให้มีความรู้ทั้งทฤษฎีและเชี่ยวชาญ ในภาคปฏิบัติ ให้สามารถปฏิบัติงานได้จริงและสามารถประกอบอาชีพอิสระได้อีกทั้งเป็น การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยร่วมมือกับสถานประกอบการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกำลังคนระดับช่างฝีมือ ช่างเทคนิค และนักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ในการแข่งขัน ทางธุรกิจกับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยกำหนด มาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา จัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา มีการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในและจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

2. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยจัดทำรายงาน ประจำปี และเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายในวันที่ 30 พฤษภาคม ของทุกปี หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทำการ ประเมินคุณภาพภายในให้แล้วเสร็จ ภายในวันที่ 30 กันยายนของทุกปี และนำผลการ ประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไป ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา

3. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการทำ หน้าที่ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพตามแผนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาทุกปี และให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 3 ปี

4. สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกำหนด ครอบคลุมสมรรถนะวิชาชีพทุกหลักสูตร และสาขาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น และเทคโนโลยี จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพ และจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์แผนดำเนินการ กระบวนการเรียนรู้และฝึก

ประสบการณ์การวิจัยและนวัตกรรม การบริการวิชาการ แก่ชุมชน และสังคม การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬาและนันทนาการ การบริหารและการจัดการสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร การเงินและงบประมาณ ของสถานศึกษา

5. การจัดการอาชีวศึกษาต้องให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการ อาชีวศึกษาซึ่งได้ กำหนด วิสัยทัศน์ คุณภาพการอาชีวศึกษาว่ามุ่งจัดการศึกษาวิชาชีพ ตามหลักสูตรสมรรถนะ และการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานร่วมกับ ภาคีเครือข่ายเพื่อผลิตและ พัฒนากำลังคนให้มี สมรรถนะตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ให้เป็นพลเมืองและพลโลกตาม ความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานและเป็น ผู้ประกอบการยุคใหม่สามารถดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการ ประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพ อาชีวศึกษา สถานศึกษาควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยการ ส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล ทั้งนี้สถานศึกษา จะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่าง ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

สรุปได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเป็นการ จัดการศึกษาด้านอาชีพ ที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และสถาน ประกอบการเพื่อผลิตกำลังคนให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการประกัน คุณภาพการศึกษาทั้งภายใน และภายนอก โดยคำนึงถึงมาตรฐานการอาชีวศึกษา

มาตรฐานการอาชีวศึกษาและคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

มาตรฐานการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556, สื่อบนไลน์) จากสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 34 วรรคสองและ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 17 กำหนดให้ คณะกรรมการการอาชีวศึกษาพิจารณามาตรฐานการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ประกอบกับกฎกระทรวงการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 กำหนดให้สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่รัฐมนตรีกว่า การ กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้พิจารณามาตรฐาน การอาชีวศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการฝึกอบรมวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะ และการประยุกต์ใช้ เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา และมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

1. ด้านความรู้ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามหลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา ที่เรียน หรือทำงานโดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริง เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

2. ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิตเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีสุขภาพที่ดี

3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติ และกิจนิสัยที่ดีภูมิใจ และรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของ ผู้อื่นมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนดใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาประกอบด้วย ประเด็นการประเมิน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา สถานศึกษาใช้หลักสูตรฐาน สมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ ตลาดแรงงาน มีการปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือกำหนดรายวิชาใหม่หรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา

และมีจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เพื่อเป็นผู้พร้อมทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเข้มแข็งทางวิชาการ และวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน ตามหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา แต่ละระดับ การศึกษาตามระเบียบหรือข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการประเมินผล การเรียนของแต่ละหลักสูตร ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแลให้ครูจัดการเรียนการสอน รายวิชาให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์

3. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา บริหารจัดการบุคลากร สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ครุภัณฑ์และงบประมาณของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ สถานศึกษามีความสำเร็จในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบายสำคัญที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล สถานศึกษามอบหมาย โดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน รวมทั้งการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนจาก ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

1. ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษามีการสร้างความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในการจัดการศึกษา การจัดทรัพยากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนรู้การบริการทางวิชาการและวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนและคนในชุมชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

2. ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์ งานวิจัย สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน หรือร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์และเผยแพร่สู่สาธารณชน

สรุปได้ว่ามาตรฐานการอาชีวศึกษามี 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2

การจัดการอาชีวศึกษา 1) ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 1) ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 2) ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ใช้แนวทางในการจัดการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 จำนวน 5 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566, สืบออนไลน์) ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา

1. การดูแลและแนะแนวผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบ อาชีพอิสระ
4. ผลงานของผู้เรียนด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัย
5. ผลการแข่งขันทักษะวิชาชีพ
6. ผลการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ
7. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)
8. การมีงานทำและศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา

ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

1. การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ
2. การจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านที่ 3 ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา

1. ครูผู้สอน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วม

1. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาค
2. การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการเรียนการสอน
3. การบริการชุมชนและจิตอาสา

ด้านที่ 5 ด้านปัจจัยพื้นฐาน

1. อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน หรืองานฟาร์ม
 2. ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน
 3. แหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการ
 4. ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการใช้งานด้านสารสนเทศ ภายในสถานศึกษา
 5. การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน
- สรุปได้ว่าคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อาชีวศึกษามี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านที่ 2 หลักสูตรและ การจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 3 ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วม ด้านที่ 5 ด้านปัจจัยพื้นฐาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารการศึกษา ดังนี้

ทวิวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภลักษณ์ ประทุมมี (2556) ได้ทำการวิจัย การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอคลองหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอคลองหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวม

แล้วรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วเรียงอันดับมากไปน้อย ดังนี้ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า 2) ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอคลองหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษา และตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพรทิพย์ ไทรทองคำ, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และสร้อยญา แสงอัมพร (2562) ได้ศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการบริหารโดยใช้หลักธรร มาภิบาลโดยระดับการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุดด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือหลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความ มีส่วนร่วม ตามลำดับ 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามตัวแปรวิทยฐานะ โดยรวมพบว่า วิทยฐานะแตกต่างกันระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม แตกต่างกันและรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส และด้านความคุ้มค่า แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตัวแปรตามประสบการณ์ในการปฏิบัติ ราชการ โดยรวมพบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการแตกต่างกันระดับการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดย รวมแตกต่างกัน รายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบและด้านความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตัวแปรตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านพบว่า ขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชรินทร์ แผงดี, ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และธิตยา ศรีมกุฎพันธ์ (2562) ได้ศึกษา การพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิ บาลและพัฒนาระบบการบริหารด้วยหลัก ธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยใช้บริหารมากที่สุด คือ หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ รองลงมา คือ หลักคุณธรรม/จริยธรรม และหลักความเสมอภาค 2) ระบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิ บาลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ประกอบด้วย หลักการ 10 ประการ ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการ ตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหา ฉันทามติ หลักการกระจาย อำนาจ และหลักคุณธรรม/จริยธรรม

สตพงศ์ พิทอนวร (2563) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาระดับของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา 2) ศึกษาระดับของจรรยาบรรณวิชาชีพของครู 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการ ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง 2) จรรยาบรรณวิชาชีพของครู โดยรวมและ รายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับ จรรยาบรรณวิชาชีพของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

มัชฌิมา วงษ์จันทร์เพ็ง, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และสุปิยา ทาปทา (2564) ได้ศึกษา การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษา สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาและ 3) ศึกษาแนวทางการใช้หลักธรร มาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานมี ระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้า งานบริหารงานงบประมาณ ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณใน

สถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สรุปได้ ดังนี้ 1) ควรจะนำผลการดำเนินงานในปีงบประมาณที่ผ่านมา เป็นแนวทางวางแผนในปีงบประมาณปัจจุบัน 2) ใช้จ่ายงบประมาณไม่ตรงตามแผนประจำปี ทำให้เกิดข้อจำกัดในการจัดสรรงบประมาณในบางโครงการ 3) ควรดำเนินการปรับปรุงแผนปฏิบัติงานประจำปี ให้สอดคล้องกับการใช้จ่ายเงินงบประมาณ 4) ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษา 5) ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านระเบียบกฎหมายด้านการบริหารงบประมาณ และ 6) ควรนิเทศ กำกับติดตามผลการดำเนินงาน ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบทางสังคม ให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล คือมุ่งใช้กฎระเบียบอย่างเป็นธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง เน้นความโปร่งใสในการบริหารงาน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เคารพในความเห็นต่างมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและจะส่งผลการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้รับบริการ ซึ่งเป็นฐานของธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ/ตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามคู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐ ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 10 หลัก ได้แก่ 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จำนวน 87 คน 2) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย จำนวน 62 คน 3) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย จำนวน 114 คน 4) วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย จำนวน 40 คน 5) วิทยาลัยเทคนิคเทิง จำนวน 48 คน 6) วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง จำนวน 24 คน 7) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำนวน 30 คน และ 8) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย จำนวน 38 คน รวมจำนวนครูทั้งสิ้น จำนวน 443 คน (รายงานสรุปจำนวนบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 443 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 608–609) เทียบขนาดของประชากรที่จำนวน 460 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 210 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละสถานศึกษา และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย	87	41
2. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย	62	29
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย	114	54
4. วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย	40	19
5. วิทยาลัยเทคนิคเทิง	48	23
6. วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง	24	12
7. วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า	30	14
8. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย	38	18
รวมทั้งสิ้น	443	210

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สอบถามเกี่ยวกับบทบาทบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครู ที่มีต่อการใช้ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1967, p. 247) ซึ่งจะสอบถาม ใน 10 หลัก 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

- 5 หมายถึง ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับบทความและรายงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษา หลักธรรมาภิบาล การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

2. กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่รวบรวมทั้งหมดให้ตรงกับเนื้อหาแล้วนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและการใช้ภาษาปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้

5.1 ผศ.ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ รองคณบดีฝ่ายแผนงานและพัฒนาคุณภาพนิสิต

5.2 นายพิสิฐ ไชยชนะ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

5.3 นายสถิต ปริบูรณ์กร ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง

โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่า มีความสอดคล้อง หรือไม่ มีเกณฑ์ประเมิน

- +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปไว้ใช้ จากผลการวิเคราะห์ข้อคำถามในการวิจัยครั้งนี้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 1.00 ซึ่งถือว่า เป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหา

7. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.98

9. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการ สอบถามแบบออนไลน์ (Google Form) ผ่านช่องทางระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรวิทยาลัย ฯ กระจายข่าวในการทำการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลา 15-20 วัน

3. ผู้วิจัยตรวจสอบผลการตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง ได้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 210 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100

4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ความคิดเห็นของครู ที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2557, หน้า 77)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50–5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50–4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50–3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50–2.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00–1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ โดยทดสอบค่า วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน (Paired Samples T-Test) จำแนกตาม อายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยทดสอบค่า (F-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติพื้นฐานและทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

3.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4 การทดสอบค่าที (t-Test) วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent-sample t test)

3.5 การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

4. การทดสอบค่า วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน (Paired Samples T-Test) และ (F-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ครั้งนี้โดยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และ ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
*	แทน	ค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	83	39.50
2. หญิง	127	60.50
รวม	210	100.00
อายุ		
1. น้อยกว่า 25 ปี	9	4.30
2. ระหว่าง 25-40 ปี	173	82.40
3. ระหว่าง 41-60 ปี	28	13.30
รวม	210	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1. น้อยกว่า 5 ปี	92	43.80
2. ระหว่าง 5-10 ปี	72	34.30
3. มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	46	21.90
รวม	210	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 และเป็นเพศชายจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 ด้านอายุระหว่าง 25-40 ปี มากที่สุด จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 82.40 อายุระหว่าง 41-60 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 ด้านประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีมากที่สุด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 43.80 ประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก
 ธรรมภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 จังหวัดเชียงราย

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้
 หลักธรรมภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. หลักประสิทธิผล	4.46	0.36	มาก
2. หลักประสิทธิภาพ	4.47	0.45	มาก
3. หลักการตอบสนอง	4.32	0.47	มาก
4. หลักการรับผิดชอบ	4.44	0.43	มาก
5. หลักความโปร่งใส	4.39	0.49	มาก
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.35	0.39	มาก
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.35	0.45	มาก
8. หลักนิติธรรม	4.41	0.42	มาก
9. หลักความเสมอภาค	4.42	0.41	มาก
10. หลักมุ่งเน้นจันทามติ	4.40	0.39	มาก
รวมเฉลี่ย	4.40	0.36	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมภิบาลของผู้บริหาร
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ใน
 ระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.40$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลัก
 ประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมาคือ ด้านหลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.46$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย
 ต่ำสุดคือ ด้านหลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 4.32$)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักประสิทธิผล

หลักประสิทธิผล	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารมีผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการ	4.43	0.57	มาก
2. ผู้บริหารปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ	4.60	0.57	มากที่สุด
3. ผู้บริหารปฏิบัติราชการโดยผลการดำเนินงานสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน	4.45	0.58	มาก
4. ผู้บริหารมีผลปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ	4.32	0.61	มาก
5. ผู้บริหารปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน	4.47	0.50	มาก
6. ผู้บริหารมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน	4.48	0.50	มาก
7. ผู้บริหารมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน	4.39	0.57	มาก
8. ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน	4.47	0.58	มาก
9. ผู้บริหารมีการพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ	4.49	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.55	มาก

จากตาราง 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักประสิทธิผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ

($\bar{X} = 4.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีผลปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ ($\bar{X} = 4.21$)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักประสิทธิภาพ

หลักประสิทธิภาพ	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารมีการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ และกำหนดภารกิจหลัก	4.43	0.64	มาก
2. ผู้บริหารมีการกำหนดมาตรฐานและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	4.44	0.56	มาก
3. ผู้บริหารมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน	4.57	0.57	มากที่สุด
4. ผู้บริหารมีการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน	4.52	0.50	มากที่สุด
5. ผู้บริหารมีการใช้เครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม	4.54	0.49	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงาน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.47	0.50	มาก
7. ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยใช้ระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการ	4.43	0.57	มาก
8. ผู้บริหารตอบสนองความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม	4.34	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.46	0.55	มาก

จากตาราง 5 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักประสิทธิภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการใช้เครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.54$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ($\bar{X} = 4.34$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการตอบสนอง

หลักการตอบสนอง	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารจัดให้มีการบริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม	4.36	0.56	มาก
2. ผู้บริหารมีการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ	4.26	0.73	มาก
3. ผู้บริหารนำผลสำรวจวิเคราะห์เพื่อพัฒนา ปรับปรุงการให้บริการ	4.28	0.68	มาก
4. ผู้บริหารมีกระบวนการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ แก่ผู้รับบริการ	4.34	0.56	มาก
5. ผู้บริหารจัดให้มีบริการตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.42	0.49	มาก
6. ผู้บริหารจัดให้มีการให้บริการที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง ตามความเหมาะสม	4.43	0.57	มาก
7. ผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศ เพื่ออำนวยความสะดวก ในการให้บริการ	4.29	0.63	มาก
8. ผู้บริหารจัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน	4.17	0.56	มาก
9. ผู้บริหารแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.30	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย	4.31	0.59	มาก

จากตาราง 6 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการตอบสนอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารจัดให้มีการให้บริการที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ ผู้บริหารจัดให้มีบริการตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.42$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารจัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน ($\bar{X} = 4.17$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักภาระรับผิดชอบ

หลักภาระรับผิดชอบ	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารมีกระบวนการในการสร้างความตระหนักในเรื่องภาวะรับผิดชอบต่อสังคม	4.39	0.48	มาก
2. ผู้บริหารจัดให้คณะทำงานและผู้รับผิดชอบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง	4.25	0.52	มาก
3. ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่	4.54	0.49	มากที่สุด
4. ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในผลงานที่เกิดขึ้น	4.46	0.49	มาก
5. ผู้บริหารมีนโยบายแสดงความรับผิดชอบต่อที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ	4.43	0.57	มาก
6. ผู้บริหารมีการประเมินผล และติดตามผลการดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการพิจารณาผลงาน	4.56	0.49	มากที่สุด
7. ผู้บริหารมีมาตรการดำเนินการกับผู้ที่ไม่มีความดีและผู้ที่มีความดี	4.44	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	4.43	0.51	มาก

จากตาราง 7 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักภาระรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารมีการประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการพิจารณาผลงาน ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาคือ ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 4.54$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารจัดให้คณะทำงานและผู้รับผิดชอบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.25$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา	4.25	0.61	มาก
2. ผู้บริหารสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย	4.34	0.63	มาก
3. ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี	4.56	0.49	มากที่สุด
4. ผู้บริหารจัดให้ประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ	4.42	0.65	มาก
5. ผู้บริหารสามารถให้การตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ได้	4.23	0.68	มาก
6. ผู้บริหารจัดให้มีระบบตรวจสอบจากสมาคมหรือหน่วยงานต่าง ๆ	4.44	0.69	มาก
7. ผู้บริหารไม่มีข้อฟ้องร้องหรือร้องเรียนหน่วยงานในเรื่องทุจริต	4.51	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.39	0.60	มาก

จากตาราง 8 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร อันไม่ต้องห้าม

ตามกฎหมายได้อย่างเสรี ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาคือ ผู้บริหารไม่มีข้อร้องเรียนหรือร้องเรียนหน่วยงานในเรื่องทุจริต ($\bar{X} = 4.51$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสามารถให้การตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 4.23$)

**ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้
หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการมีส่วนร่วม**

หลักการมีส่วนร่วม	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เปิดโอกาสได้เข้าร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนคติ	4.39	0.48	มาก
2. ผู้บริหารรับฟัง ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มได้แสดงปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง	4.38	0.48	มาก
3. ผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถในการแก้ไขปัญหา	4.31	0.52	มาก
4. ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้ร่วมตัดสินใจ	4.28	0.62	มาก
5. ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้ร่วมกันพัฒนา	4.30	0.46	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

หลักการมีส่วนร่วม	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
6. ผู้บริหารจัดการให้มีผู้แทนเพื่อร่วมบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม	4.43	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.52	มาก

จากตาราง 9 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารจัดการให้มีผู้แทนเพื่อร่วมบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ ผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เปิดโอกาสได้เข้าร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนคติ ($\bar{X} = 4.39$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารจัดการให้มีกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้ร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.28$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการกระจายอำนาจ

ด้านหลักการกระจายอำนาจ	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารมีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ให้แก่หน่วยงานปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น)	4.30	0.54	มาก
2. ผู้บริหารมีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ให้แก่ภาคประชาชน	4.28	0.62	มาก
3. ผู้บริหารมีการถ่ายโอน ทรัพยากร ให้แก่หน่วยงานปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น)	4.32	0.57	มาก
4. ผู้บริหารมีการถ่ายโอน ทรัพยากร ให้แก่ภาคประชาชน	4.41	0.49	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านหลักการกระจายอำนาจ	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
5. ผู้บริหารได้รับความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการ	4.34	0.55	มาก
6. ผู้บริหารมีการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ	4.43	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.54	มาก

จากตาราง 10 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการกระจายอำนาจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการถ่ายโอน ทรัพยากรให้แก่ภาคประชาชน ($\bar{X} = 4.41$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาผู้มีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ให้แก่ภาคประชาชน ($\bar{X} = 4.28$)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารประกาศใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน	4.51	0.50	มากที่สุด
2. ผู้บริหารจัดให้มีการสรรหาผู้ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดที่ผ่านกระบวนการสรรหาอย่างโปร่งใส	4.43	0.49	มาก
3. ผู้บริหารบังคับใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ	4.39	0.48	มาก
4. ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.34	0.63	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

หลักนิติธรรม	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
5. ผู้บริหารมีกระบวนการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ	4.42	0.49	มาก
6. ผู้บริหารจัดให้มีการพัฒนาความรู้ด้าน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กับข้าราชการ และประชาชน	4.40	0.58	มาก
7. ผู้บริหารจัดให้มีการกระบวนการในการใช้สิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.37	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย	4.40	0.52	มาก

จากตาราง 11 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารประกาศใช้กฎ ระเบียบข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมาคือ ผู้บริหารจัดให้มีการสรรหาผู้ทำหน้าที่วินิจฉัยที่ผ่านกระบวนการสรรหาอย่างโปร่งใส ($\bar{X} = 4.43$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.34$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศ ชาย/หญิง	4.30	0.55	มาก
2. ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด	4.49	0.50	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

หลักความเสมอภาค	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
3. ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก เชื้อชาติ ภาษา	4.51	0.50	มากที่สุด
4. ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก อายุ	4.47	0.58	มาก
5. ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ สุขภาพ	4.29	0.62	มาก
6. ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก สถานะของบุคคล	4.40	0.58	มาก
7. ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม	4.42	0.58	มาก
8. ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก การศึกษา	4.52	0.50	มากที่สุด
9. ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเสมอภาค	4.34	0.56	มาก
10. ผู้บริหารจัดให้สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการสร้างความเสมอภาคทั้งภายในและภายนอกองค์กร	4.43	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	0.54	มาก

จากตาราง 12 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความเสมอภาค ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก การศึกษา ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา ($\bar{X} = 4.51$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกความพิการ สุขภาพ ($\bar{X} = 4.29$)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้
 หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	n = 210		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการ หรือวิธีการในการหา ข้อตกลงร่วมกัน	4.41	0.49	มาก
2. ผู้บริหารมีการนัดหมาย เพื่อประชุมอภิปรายผล เพื่อตัดสินใจตามเสียงข้างมาก	4.47	0.50	มาก
3. ผู้บริหารมีการประเมินผลความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ จากการตัดสินใจ	4.42	0.49	มาก
4. ผู้บริหารสามารถยับยั้ง เมื่อไม่สามารถหาข้อสรุป ร่วมกันได้ ณ เวลานั้น	4.36	0.48	มาก
5. ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผล เพื่อปรับปรุง แก้ไข กระบวนการที่มุ่งเน้น ฉันทามติ	4.39	0.48	มาก
6. ผู้บริหารจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริม ที่มุ่งเน้นฉันทามติ ในการทำงานร่วมกัน	4.37	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.40	0.50	มาก

จากตาราง 13 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักมุ่งเน้น
 ฉันทามติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) และเมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการนัดหมาย เพื่อประชุมอภิปรายผล เพื่อตัดสินใจตามเสียง
 ข้างมาก ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการประเมินผลความเป็นไปได้ของผลลัพธ์
 จากการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.41$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสามารถยับยั้ง เมื่อไม่
 สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ ณ เวลานั้น ($\bar{X} = 4.36$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย (n = 83)		หญิง (n = 127)		t-test	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักประสิทธิผล	4.40	0.37	4.49	0.35	-1.77	.07
2. หลักประสิทธิภาพ	4.43	0.51	4.49	0.40	-.87	.38
3. หลักการตอบสนอง	4.29	0.55	4.33	0.42	-.54	.58
4. หลักการรับผิดชอบ	4.44	0.46	4.44	0.00	.00	.99
5. หลักความโปร่งใส	4.25	0.56	4.48	0.42	-3.20	.00
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.33	0.35	4.36	0.42	-.57	.56
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.30	0.45	4.37	0.45	-1.12	.26
8. หลักนิติธรรม	4.35	0.33	4.44	0.46	-1.56	.11
9. หลักความเสมอภาค	4.35	0.42	4.46	0.40	-1.83	.06
10. หลักมุ่งเน้นจันทามติ	4.36	0.37	4.42	0.39	1.93	.05
เฉลี่ยรวม	4.35	0.43	4.42	0.41	-0.96	.31

หมายเหตุ: * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นหลักของความโปร่งใส

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ ภาพรวม และรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	อายุ						การแปลผล
	น้อยกว่า 25 ปี (n = 9)		ระหว่าง 25 – 40 ปี (n = 173)		ระหว่าง 41 – 60 ปี (n = 28)		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. หลักประสิทธิภาพ	4.11	0.00	4.43	0.35	4.74	0.29	มาก
2. หลักประสิทธิภาพ	4.02	0.05	4.42	0.45	4.87	0.18	มาก
3. หลักการตอบสนอง	4.01	0.03	4.25	0.46	4.84	0.22	มาก
4. หลักการรับผิดชอบต่อสังคม	4.00	0.00	4.39	0.42	4.89	0.08	มาก
5. หลักความโปร่งใส	4.00	0.00	4.34	0.49	4.86	0.20	มาก
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.16	0.00	4.31	0.39	4.66	0.26	มาก
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.00	0.00	4.30	0.45	4.76	0.17	มาก
8. หลักนิติธรรม	4.00	0.00	4.39	0.42	4.65	0.29	มาก
9. หลักความเสมอภาค	4.30	0.00	4.38	0.42	4.69	0.30	มาก
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.01	0.05	4.37	0.38	4.72	0.27	มาก
รวม	4.06	0.00	4.36	0.35	4.77	0.20	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ ได้แก่ อายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.16$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ และหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.00$) อายุระหว่าง 25–40 ปี มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือหลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.42$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 4.25$) ระหว่าง 41-60 ปี มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลักการรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมาคือหลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.87$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.65$)

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. หลักประสิทธิผล	ระหว่างกลุ่ม	3.45	2.00	1.72	14.863	0.00
	ภายในกลุ่ม	24.08	207	.116		
	รวม	27.47	209			
2. หลักประสิทธิภาพ	ระหว่างกลุ่ม	6.65	2.00	3.32	18.87	0.00
	ภายในกลุ่ม	36.46	207	0.17		
	รวม	43.11	209			
3. หลักการตอบสนอง	ระหว่างกลุ่ม	9.33	2.00	4.66	25.17	0.00
	ภายในกลุ่ม	38.37	207	0.18		
	รวม	47.71	209			
4. หลักการรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	7.87	2.00	3.93	25.57	0.00
	ภายในกลุ่ม	31.87	207	0.15		
	รวม	39.75	209			
5. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	8.03	2.00	4.01	19.08	0.00
	ภายในกลุ่ม	43.58	207	0.21		
	รวม	51.62	209			

ตาราง 16 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา						
โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
6. หลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	3.22	2.00	1.61	11.53	0.00
	ภายในกลุ่ม	29.40	207	0.14		
	รวม	32.63	209			
7. หลักการกระจาย อำนาจ	ระหว่างกลุ่ม	6.24	2.00	3.12	17.50	0.00
	ภายในกลุ่ม	36.91	207	0.17		
	รวม	43.15	209			
8. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.28	2.00	1.64	10.04	0.00
	ภายในกลุ่ม	33.80	207	0.16		
	รวม	37.08	209			
9. หลักความเสมอภาค	ระหว่างกลุ่ม	2.42	2.00	1.21	7.48	0.01
	ภายในกลุ่ม	33.53	207	0.16		
	รวม	35.96	209			
10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทา มดี	ระหว่างกลุ่ม	4.23	2.00	0.33	1.88	0.00
	ภายในกลุ่ม	27.82	207	0.17		
	รวม	32.05	209			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5.13	2.00	2.55	23.33	0.00
	ภายในกลุ่ม	22.75	207	0.11		
	รวม	47.87	209			

หมายเหตุ: * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยรวมมีความแตกต่างกัน และพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's)

ตาราง 17 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเซฟเฟ่ (Scheffe's) การบริหาร
สถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ

การบริหาร		อายุ			
สถานศึกษาโดยใช้					
หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร สถานศึกษา	อายุ	\bar{X}	น้อยกว่า	ระหว่าง	ตั้งแต่
			25 ปี	25-40 ปี	41-60 ปี
1. ด้านหลัก		\bar{X}	4.11	4.43	4.74
ประสิทธิผล	น้อยกว่า 25 ปี	4.11	-	0.02	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.43	0.02	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.74	0.00	0.00	-
2. ด้านหลัก		\bar{X}	4.02	4.42	4.87
ประสิทธิภาพ	น้อยกว่า 25 ปี	4.02	-	0.02	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.42	0.02	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.87	0.00	0.00	-
3. ด้านหลักการ		\bar{X}	4.01	4.25	4.84
ตอบสนอง	น้อยกว่า 25 ปี	4.01	-	0.26*	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.25	0.26*	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.84	0.00	0.00	-
4. ด้านหลักภาวะ		\bar{X}	4.00	4.39	4.89
รับผิดชอบ	น้อยกว่า 25 ปี	4.00	-	0.01	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.39	0.01	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.89	0.00	0.00	-
5. ด้านหลักความ		\bar{X}	4.00	4.34	4.86
โปร่งใส	น้อยกว่า 25 ปี	4.00	-	0.09	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.34	0.09	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.86	0.00	0.00	-

ตาราง 17 (ต่อ)

การบริหาร สถานศึกษาโดย ใช้หลักธรรมาภิ บาลของผู้บริหาร สถานศึกษา	อายุ	อายุ			
		นั้ อ ย ก ว า 25 ปี	ระ ห ว า ง 25-40 ปี	ต ั ง แ ด ่ 41-60 ปี	
6. ด้านหลักการมี		\bar{X}	4.16	4.31	4.66
ส่วนรวม	น้อยกว่า 25 ปี	4.16	-	0.52*	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.31	0.52*	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.66	0.00	0.00	-
7. ด้านหลักการ		\bar{X}	4.00	4.30	4.76
กระจายอำนาจ	น้อยกว่า 25 ปี	4.00	-	0.11*	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.30	0.11*	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.76	0.00	0.00	-
8. ด้านหลักนิติ		\bar{X}	4.00	4.39	4.65
ธรรม	น้อยกว่า 25 ปี	4.00	-	0.01	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.39	0.01	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.65	0.00	0.00	-
9. ด้านหลักความ		\bar{X}	4.30	4.38	4.69
เสมอภาค	น้อยกว่า 25 ปี	4.30	-	0.82*	0.04
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.38	0.82*	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.69	0.04	0.00	-
10. ด้านหลักมุ่งเน้น		\bar{X}	4.01	4.37	4.72
ฉันทามติ	น้อยกว่า 25 ปี	4.01	-	0.01	0.00
	ระหว่าง 25- 40 ปี	4.37	0.01	-	0.00
	ระหว่าง 41- 60 ปี	4.72	0.00	0.00	-

ตาราง 17 (ต่อ)

การบริหาร สถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร สถานศึกษา	อายุ	\bar{X}	อายุ		
			น้อยกว่า 25 ปี	ระหว่าง 25-40 ปี	ตั้งแต่ 41-60 ปี
รวม		\bar{X}	4.06	4.36	4.77
	น้อยกว่า 25 ปี	4.06	-	0.03	0.00
	ระหว่าง 25-40 ปี	4.36	0.03	-	0.00
	ระหว่าง 41-60 ปี	4.77	0.00	0.00	-

จากตาราง 17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ได้แก่ คู่อายุน้อยกว่า 25 ปี กับ อายุระหว่าง 25-40 ปี อายุน้อยกว่า 25 ปี กับ อายุระหว่าง 41-60 ปี และอายุระหว่าง 25-40 ปี กับ อายุระหว่าง 41-60 ปี

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน ภาพรวม และรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน						การแปลผล
	น้อยกว่า 5 ปี (n = 92)		ระหว่าง 5 – 10 ปี (n = 72)		มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป (n = 46)		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. หลักประสิทธิภาพ	4.31	0.22	4.55	0.35	4.60	0.48	มาก
2. หลักประสิทธิผล	4.34	0.41	4.50	0.40	4.65	0.53	มากที่สุด
3. หลักการตอบสนอง	4.15	0.34	4.40	0.45	4.53	0.62	มาก
4. หลักการรับผิดชอบ	4.30	0.35	4.58	0.42	4.49	0.51	มาก
5. หลักความโปร่งใส	4.13	0.45	4.56	0.46	4.63	0.37	มาก
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.23	0.33	4.33	0.42	4.63	0.33	มาก
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.17	0.37	4.39	0.46	4.62	0.42	มาก
8. หลักนิติธรรม	4.20	0.32	4.51	0.46	4.65	0.32	มาก
9. หลักความเสมอภาค	4.26	0.37	4.51	0.46	4.59	0.28	มาก
10.หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.39	0.39	4.36	0.40	4.50	0.36	มาก
รวม	4.25	0.30	4.47	0.37	4.59	0.35	มาก

จากตาราง 18 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่ น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.34$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.13$) ประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลักการรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือ หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.33$) ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพิจารณา

รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักประสิทธิภาพ และหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมาคือ หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.62$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุดคือหลักการรับผิดชอบต่อ ($\bar{X} = 4.49$)

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. หลักประสิทธิผล	ระหว่างกลุ่ม	3.40	2.00	1.72	14.61	0.00
	ภายในกลุ่ม	24.07	207	.116		
	รวม	27.47	209			
2. หลักประสิทธิภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3.06	2.00	1.53	7.90	0.00
	ภายในกลุ่ม	40.05	207	0.19		
	รวม	43.11	209			
3. หลักการตอบสนอง	ระหว่างกลุ่ม	5.14	2.00	2.57	12.52	0.00
	ภายในกลุ่ม	42.56	207	0.20		
	รวม	47.71	209			
4. หลักการรับผิดชอบต่อ	ระหว่างกลุ่ม	3.37	2.00	1.68	9.59	0.00
	ภายในกลุ่ม	36.38	207	0.17		
	รวม	39.75	209			
5. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	10.94	2.00	5.47	27.84	0.00
	ภายในกลุ่ม	40.68	207	0.19		
	รวม	51.62	209			
6. หลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	4.88	2.00	2.44	18.22	0.00
	ภายในกลุ่ม	27.74	207	0.13		
	รวม	32.63	209			

ตาราง 19 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
7. หลักการกระจาย อำนาจ	ระหว่างกลุ่ม	6.48	2.00	3.24	18.30	0.00
	ภายในกลุ่ม	36.67	207	0.14		
	รวม	43.15	209			
8. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	7.22	2.00	3.61	25.05	0.00
	ภายในกลุ่ม	29.85	207	0.14		
	รวม	37.08	209			
9. ด้านหลัก ความเสมอภาค	ระหว่างกลุ่ม	4.30	2.00	2.15	14.07	0.00
	ภายในกลุ่ม	31.66	207	0.15		
	รวม	35.96	209			
10. ด้านหลักมุ่งเน้น ฉันทามติ	ระหว่างกลุ่ม	0.56	2.00	0.28	1.84	0.16
	ภายในกลุ่ม	31.49	207	0.15		
	รวม	32.05	209			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4.06	2.00	2.03	17.64	0.00
	ภายในกลุ่ม	23.82	207	0.11		
	รวม	27.88	209			

หมายเหตุ: * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's) ยกเว้นหลักมุ่งเน้นฉันทามติที่ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 20 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเซฟเฟ่ (Scheffe's) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน	ประสบการณ์ในการทำงาน		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
1. หลักประสิทธิผล	\bar{X}	4.31	4.55	4.60
	น้อยกว่า 5 ปี	4.31	-	0.00
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.55	0.00	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.60	0.00	0.74*
2. หลักประสิทธิภาพ	\bar{X}	4.34	4.50	4.65
	น้อยกว่า 5 ปี	4.34	-	0.07
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.50	0.07	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.60	0.00	0.19*
3. หลักการตอบสนอง	\bar{X}	4.15	4.40	4.53
	น้อยกว่า 5 ปี	4.15	-	0.00
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.40	0.00	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.53	0.00	0.31*
4. หลักการรับผิดชอบ	\bar{X}	4.30	4.49	4.58
	น้อยกว่า 5 ปี	4.30	-	0.05
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.49	0.00	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.58	0.05	0.47*

ตาราง 20 (ต่อ)

การบริหาร สถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์ ในการทำงาน	ประสบการณ์ในการทำงาน		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
5. หลักความโปร่งใส	\bar{X}	4.13	4.56	4.63
	น้อยกว่า 5 ปี	4.13	-	0.00
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.56	0.00	0.72*
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.63	0.00	0.72*
6. หลักการมีส่วนร่วม	\bar{X}	4.23	4.33	4.63
	น้อยกว่า 5 ปี	4.23	-	0.24*
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.33	0.24*	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.63	0.00	0.00
7. หลักการกระจายอำนาจ	\bar{X}	4.17	4.39	4.62
	น้อยกว่า 5 ปี	4.17	-	0.00
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.39	0.00	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.62	0.00	0.01
8. หลักนิติธรรม	\bar{X}	4.20	4.51	4.65
	น้อยกว่า 5 ปี	4.20	-	0.00
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.51	0.00	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.65	0.00	0.17
9. หลักความเสมอภาค	\bar{X}	4.26	4.51	4.59
	น้อยกว่า 5 ปี	4.26	-	0.00
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.51	0.00	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.59	0.00	0.51*

ตาราง 20 (ต่อ)

การบริหาร สถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์ ในการทำงาน	ประสบการณ์ในการทำงาน		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	\bar{X}	4.36	4.39	4.50
	น้อยกว่า 5 ปี	4.36	-	0.88*
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.39	0.888*	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.50	0.31*	0.17*
รวม	\bar{X}	4.25	4.47	4.59
	น้อยกว่า 5 ปี	4.25	-	0.00
	ระหว่าง 5-10 ปี	4.47	0.00	-
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.59	0.00	0.19*

จากตาราง 20 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเป็นรายคู่ โดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ คู่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี และคู่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยเรียงลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลักประสิทธิภาพ รองลงมาคือ หลักประสิทธิผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักการตอบสนอง

1.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักประสิทธิผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ และผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุง การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ

1.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักประสิทธิภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน และผู้บริหารมีการใช้เครื่องมือการบริหารที่เหมาะสม

1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการตอบสนอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารจัดให้มีการให้บริการที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างตามความเหมาะสม และผู้บริหารจัดให้มีการบริการตามความคาดหวัง ความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.4 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการระับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการประเมิน และติดตามผลการดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการพิจารณาผลงาน และผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่

1.5 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร อันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี และผู้บริหารไม่มีข้อฟ้องร้องหรือร้องเรียนหน่วยงานในเรื่องทุจริต

1.6 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารจัดให้มีผู้แทนเพื่อร่วมบริหารราชการ

แบบมีส่วนร่วม และผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้เข้าร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนคติ

1.7 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการกระจายอำนาจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่ม ผลผลิตภาพ เพื่อการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ และผู้บริหารมีการถ่ายโอนทรัพยากร ให้แก่ภาคประชาชน

1.8 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารประกาศใช้ กฎ ระเบียบข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารจัดให้มีการสรรหาผู้ทำหน้าที่วิวินิจฉัย ที่ผ่านกระบวนการสรรหาอย่างโปร่งใส

1.9 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความเสมอภาค ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียม โดยไม่มี การแบ่งแยก การศึกษา และผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการ แบ่งแยก เชื้อชาติ ภาษา

1.10 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการนัดหมาย เพื่อประชุมอภิปรายผล เพื่อตัดสินใจตามเสียงข้างมาก และผู้บริหารมีการประเมินผลความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ จากการตัดสินใจ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด เชียงราย จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียงหลักความโปร่งใสที่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้งหมดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทั้งหมดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นหลักมุ่งเน้นฉันทามติที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย อภิปรายเป็นนรายด้าน ดังนี้

1.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารปฏิบัติตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ และผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุง การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 89) ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านหลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560, หน้า 148) ได้ทำการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า หลักประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการออกแบบ กระบวนการปฏิบัติดีงาน และผู้บริหารมีการใช้เครื่องมือการบริหารที่เหมาะสม สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 88) ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560, หน้า 147) ได้ทำการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า หลักประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านหลัก ประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการตอบสนอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารจัดให้มีการให้บริการที่มี ความหลากหลาย และมีความแตกต่างตามความเหมาะสม และผู้บริหารจัดให้มีการตาม ความคาดหวัง ความ ต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 90) ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560, หน้า 149) ได้ทำการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับ ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า หลักประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการระับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการประเมิน

และติดตามผล การดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการพิจารณาผลงาน และผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับ สุตสาคร สิงห์ทอง และวรเดช จันทรศร (2560, หน้า 144-145) ได้ทำการศึกษาระบบของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า ระดับธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ด้านหลักภาวะความรับผิดชอบต่อในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สตพงศ์ พิthonวร (2563, หน้า 81-82) ได้ทำการวิจัยการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ในด้านหลักความรับผิดชอบต่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ นรมน ชันดี (2561, หน้า 57) ได้ทำการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พบว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านหลักความรับผิดชอบต่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะดังนี้ ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร อันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี และผู้บริหารไม่มีข้อฟ้องร้องหรือร้องเรียนหน่วยงานในเรื่องทุจริต สอดคล้องกับ สตพงศ์ พิthonวร (2563, หน้า 98-100) ได้ทำการวิจัยการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ในด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยีน (2561, หน้า 92) ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559, หน้า 61) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารจัดให้มีผู้แทนเพื่อร่วมบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้เข้าร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนคติ สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 95) ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สดพงศ์ พิทอนวร (2563, หน้า 79-80) ได้ทำการวิจัยการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ในด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ภาธรณ์ สิริวรระกุล (2561, หน้า 82) ได้ทำการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.7 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ และผู้บริหารมีการถ่ายทอดทรัพยากรให้แก่ภาคประชาชน สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 96) ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560, หน้า 154) ได้ทำการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า หลักประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.8 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารประกาศใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารจัดให้มีการสรรหาผู้ทำหน้าที่วินิจฉัย ที่ผ่านกระบวนการสรรหาอย่างโปร่งใส สอดคล้องกับ สดพงศ์ พิทอนวร (2563, หน้า 83-84) ได้ทำการวิจัยการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ในด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 93) ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ นรมน ชันดี (2561, หน้า 52) ได้ทำการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พบว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.9 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการแบ่งแยก การศึกษา และผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการแบ่งแยก เชื้อชาติ ภาษา สอดคล้องกับ สุดสาคร สิงห์ทอง (2560, หน้า 144-145) ได้ทำการศึกษาระดับธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า ระดับธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ด้านหลักความเสมอภาค ในรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 94) ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.10 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทมติ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการนัดหมายเพื่อประชุมอภิปรายผล เพื่อตัดสินใจตามเสียงข้างมาก และผู้บริหารมีการประเมินผลความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ จากการตัดสินใจ สอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560, หน้า 155-156) ได้ทำการศึกษากำหนดหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าหลักประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านหลักมุ่งฉันทมติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน สรุปได้ดังนี้

2.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมือนกัน และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับ ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551, หน้า 158) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

2.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีอายุต่างกัน มีแนวความคิด วุฒิภาวะทางอารมณ์และจิตใจที่แตกต่าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551, หน้า 158) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ครูผู้สอน

ในสถานศึกษา อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลัก
 ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ในทุกด้าน

2.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามประสบการณ์
 ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจ
 เป็นเพราะครูปฏิบัติหน้าที่การสอนและหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารที่มี
 ประสบการณ์ทำงานมากมีการสอนงานให้กับผู้มีประสบการณ์ทำงานน้อยจึงส่งผลทำให้
 การพัฒนาความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาครุมีการวางแผนและจัดทำนโยบาย
 แผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของครูผู้สอนและมีการ
 ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลทำให้ประสบการณ์การทำงานนั้นมีความแตกต่างกัน
 สอดคล้องกับ สุริย์พร บุสดี (2554, หน้า 68) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษา อำเภอ
 เชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น
 ต่อการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย มีข้อเสนอแนะ
 ดังนี้

- 1.1 ด้านหลักประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีผู้บริหารมีผลปฏิบัติงาน
 ในระดับชั้นนำของประเทศ
- 1.2 ด้านหลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีผู้บริหารตอบสนอง
 ความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม
- 1.3 ด้านหลักการตอบสนอง ผู้บริหารจัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน
- 1.4 ด้านหลักการระับผิดชอบ ผู้บริหารจัดให้คณะทำงานและผู้รับผิดชอบ
 การ ควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง
- 1.5 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา
- 1.6 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน
 และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้ร่วม ตัดสินใจ

1.7 ด้านหลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ข้าราชการประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้ร่วม ตัดสินใจ

1.8 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการในการใช้สิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.9 ด้านหลักความเสมอภาพ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ สุขภาพ

1.10 ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ผู้บริหารสามารถยับยั้ง เมื่อไม่สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ ณ เวลานั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอื่น เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างยั่งยืน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ พึ่งดวง. (2560). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ :** โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). **การคิดเชิงอนาคต. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมี่เดีย.**
- ไกรศร เจียมทอง. (2561). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.**
- คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2549). **สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุคพอยท์.**
- ชรินทร์ แฝงดี, ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และธิดยา ศรีมกุฎพันธ์. (2562). **การพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 21(1), 48-58.**
- ณรงค์ ฤทธิเดช. (2553). **การพัฒนารูปแบบการดำเนินการอาชีวศึกษาระบบทวิภาษา ระดับอาชีวศึกษาจังหวัดโดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่าย. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.**
- ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). **การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.**
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (2551). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.**
- ธานีินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). **การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ**

- AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนดี.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2551). **ธรรมนูญแห่งชาติ: ยุทธศาสตร์สู่หายนะประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ธีรวุฒิ บุญยโสภณ. (2553). แนวทางการพัฒนาการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีของประเทศไทยในทศวรรษหน้า. **วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ**, 1(1), 78-87.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ชั่วฟ้า.
- นรมน ชันดี. (2561). **การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- นวรรตน์ आयูยืน. (2561). **แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2554). **รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า.
- ประภาพร รักษ์เลี้ยง. (2556). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ปริญญา ตันสกุล. (2550). **ศาสตร์แห่งการเป็นผู้นำ**. กรุงเทพฯ: จิตจักรวาล.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- เปรม กীরติวงศ์ชัชวาล. (2552). **กฎทองแห่งผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ทีบีเค มีเดีย พับลิชชิง.
- พญงค์ดี จันทรสุนทร. (2546). **ภาพลักษณ์ใหม่ของการอาชีวศึกษาในความร่วมมือภาคเอกชน: กระบวนการทัศน์ใหม่ของการปฏิรูปการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- พระมหาบุญมี มาลาโร. (2553). **พุทธบริหาร: สู่สุดยอดนักบริหารผู้ทรงภูมิที่ลูกน้องรักและเทิดทูนอย่างจริงใจ**. กรุงเทพฯ: ไอดีซี.
- พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2551. (5 มีนาคม 2551). **ราชกิจจานุเบกษา**. 125(43ก). หน้า 1-24.
- ภาครณ สิริวรรณกุล. (2561). **การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อ**

- องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- มัชฌิมา วงษ์จันทร์เพ็ง, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และสุปิยา ทาปทา. (2564). การศึกษาการใช้หลักธรรม
มาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**, 6(3),
445-490.
- รัชยา ภัคดีจิตต์. (2555). **ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารภาครัฐและเอกชน.** กรุงเทพฯ:
วีพรินท์.
- ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. (10
สิงหาคม 2542). **ราชกิจจานุเบกษา**. 116(63ง), หน้า 24-30.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542** กรุงเทพฯ: นาน
มีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554.** กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ศิริพรรณ ชุมนุ. (2546). **สถานประกอบการ หัวใจของการอาชีวศึกษา ความร่วมมือ
ภาคเอกชนกระบวนทัศน์ใหม่ของการปฏิรูปการอาชีวศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศุภลักษณ์ ประทุมมี. (2556). **การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่าย
พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอคลองหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.** งานนิพนธ์ กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สตพงศ์ พิทอนวร. (2563). **การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับ
จรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
18.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สมประสงค์ น่วมบุญลือ และคณะ. (2545). **เอกสารการสอนชุดวิชาทรัพยากรท่องเที่ยวของ**

ไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สมาน อัครภูมิ. (2551). **การบริหารการศึกษาศูนย์ใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ.**

อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซท.

สัมพันธ์ รัตนิตย์. (2556). **หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ข้าวฟ้า.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). **แนวปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรการ**

อาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). **การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล**

กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษาประมาณ พ.ศ. 2556. สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน

2565, จาก <http://www.vec.go.th>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). **การจัดระดับการกำกับดูแลองค์กร**

ภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ**

ราชการไทย (พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2561). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

ระบบราชการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557ก). **รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนว**

ทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557ข). **รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษา**

ไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา

การศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2559). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2559-**

2564). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). **ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของ**

ประเทศ ในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561.

กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สุชนันต์ วงชมภู. (2560). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร**

สถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัย

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น.
- สุดสาคร ลิงห์ทอง และวรงค์ จันทรรคร. (2560). ธรรมนูญของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย. *อินทนิลทักษิณสาร*, 12(2), 131-158.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์**. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุพรทิพย์ ไทรทองคำ, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และสร้อยญา แสงอัมพร. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบบ. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 11(1), 91-99.
- สุรีย์พร บุสดี. (2559). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพผลของการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- เสนาะ ดิยาวี. (2551). **หลักการบริหาร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนันท์ งามสะอาด. (2553). **กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2565, จาก <https://sisatblog.woe/rdpress.com/2019/08/07/rr/>
- อัจฉรา โพธิยานนท์. (2539). **การศึกษากับการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- Bass, B. M. (1990). **Leadership and performance beyond expectations**. New York: The Free Press.
- Boyatzis, R.E. (1982). **The Competent Manager: A model of Effective Performance**. New York: John Wiley and Sons.
- Campbell, R. F., Corbally, J. E., and Nystrand, R. O. (1983). **Introduction to educational administration** (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Gibson, J., L., Ivancevich, J. M. and Donnelly, J. H. (1988). **Organizations: Behavior Structure Processes**. Boston: McGraw-Hill.
- Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education** (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W. K., and Miskel, C. G. (2001). **Educational Administration: Theory, Research, and Practice** (6th ed.). Singapore: McGraw-Hill.

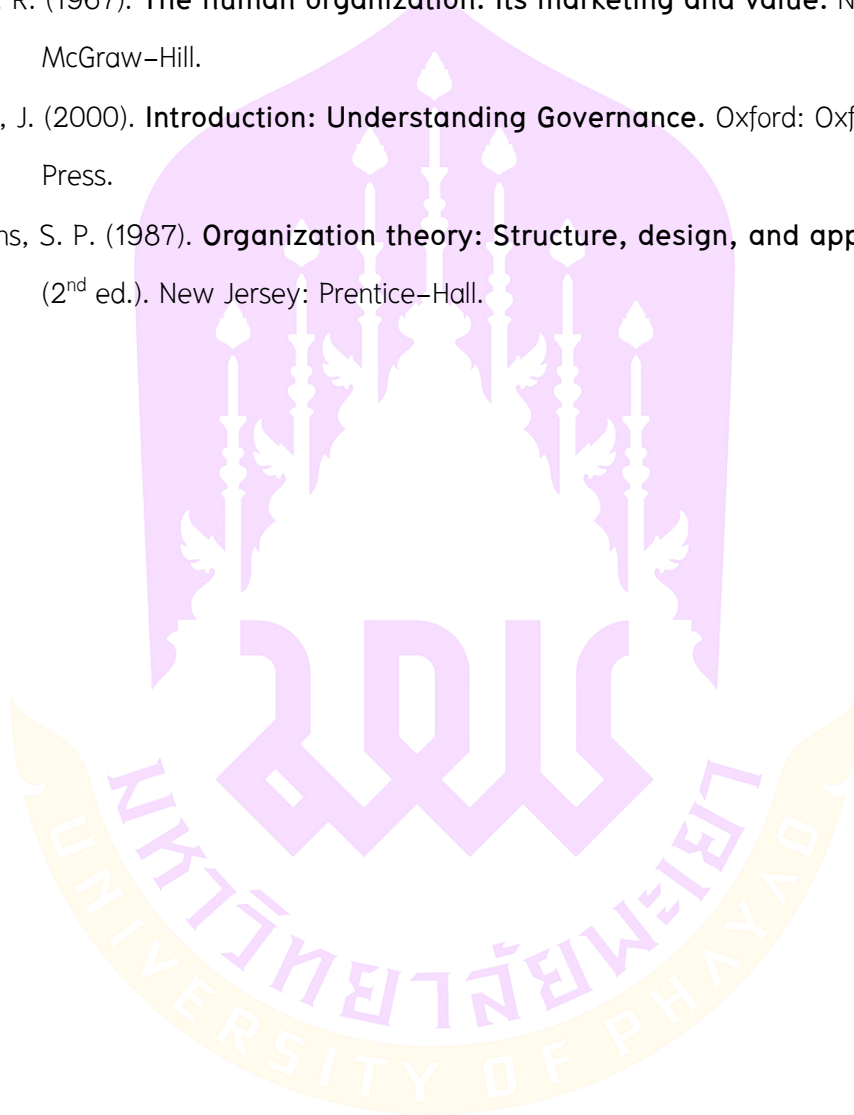
Kouzes, J. M., and Posner, B. Z. (2008). **The student leadership challenge: five practices for exemplary leaders**. San Francisco: Jossey-Bass.

Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**, 30(3), 607-610.

Likert, R. (1967). **The human organization: Its marketing and value**. New York: McGraw-Hill.

Pierre, J. (2000). **Introduction: Understanding Governance**. Oxford: Oxford University Press.

Robbins, S. P. (1987). **Organization theory: Structure, design, and applications** (2nd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ

สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
วุฒิการศึกษา	Ph.D.(Education)
ตำแหน่ง	รองคณบดีฝ่ายแผนงานและพัฒนาคุณภาพนิสิต
วิทยฐานะ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์

2. นายพิสิฐ ไชยชนะ

สถานที่ทำงาน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
วุฒิการศึกษา	กศ.ม.การบริหารการศึกษา
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
วิทยฐานะ	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

3. นายสถิตย์ ปรีปทุมณากร

สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง
วุฒิการศึกษา	กศ.ม.การบริหารการศึกษา
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
วิทยฐานะ	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

- 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
- 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด
 เชียงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
1. หลักประสิทธิผล						
1	ผู้บริหารมีผลการปฏิบัติราชการ ที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของแผนการปฏิบัติราชการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารปฏิบัติราชการตามที่ ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารปฏิบัติราชการโดยผล การดำเนินงานสามารถเทียบเคียง กับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มี ภารกิจคล้ายคลึงกัน	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารมีผลปฏิบัติงานใน ระดับชั้นนำของประเทศ	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารปฏิบัติงาน ให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารมีกระบวนการปฏิบัติงาน และระบบงานที่เป็นมาตรฐาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
9	ผู้บริหารมีการพัฒนา ปรับปรุง การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด

เชิงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
2. หลักประสิทธิภาพ						
1	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ และกำหนดภารกิจหลัก	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารมีการกำหนดมาตรฐาน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารมีการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีการใช้เครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยใช้ระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด
 เชียงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
3. หลักการตอบสนอง						
1	ผู้บริหารจัดให้มีการบริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารมีการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารนำผลสำรวจวิเคราะห์เพื่อพัฒนา ปรับปรุงการให้บริการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารมีกระบวนการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ แก่ผู้รับบริการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารจัดให้มีบริการตามความคาดหวัง/ต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารจัดให้มีการให้บริการที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง ตามความเหมาะสม	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารจัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
9	ผู้บริหารแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด

เชียงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
4. หลักการรับผิดชอบ						
1	ผู้บริหารมีกระบวนการในการสร้างความตระหนักในเรื่องภาวะรับผิดชอบต่อสังคม	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารจัดให้คณะกรรมการและผู้รับผิดชอบการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยง	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบต่อ การปฏิบัติหน้าที่	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจในผลงานที่เกิดขึ้น	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีนโยบายแสดงความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของสาธารณะ	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารมีการประเมินผล และติดตามผล การดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการพิจารณาผลงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารมีมาตรการดำเนินการกับผู้ที่ไม่มีความดี และผู้ที่มีผลงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด
 เชียงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
5. หลักความโปร่งใส						
1	ผู้บริหารจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูล อย่างตรงไปตรงมา	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อ สงสัย	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร อันไม่ ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารจัดให้ประชาชนสามารถรู้ ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม หรือกระบวนการต่าง ๆ	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารสามารถให้การตรวจสอบ การดำเนินกิจกรรมหรือ กระบวนการต่าง ๆ ได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารจัดให้มีระบบตรวจสอบจาก สมาคมหรือหน่วยงานต่าง ๆ	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารไม่มีข้อฟ้องร้องหรือ ร้องเรียนหน่วยงานในเรื่องทุจริต	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด

เชียงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
6. หลักการมีส่วนร่วม						
1	ผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เปิดโอกาสได้เข้าร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนคติ	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	บริหารรับฟัง ข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มได้ แสดงปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ ในการแก้ไขปัญหา	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้ร่วม ตัดสินใจ	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้ร่วมกัน พัฒนา	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารจัดให้มีผู้แทนเพื่อร่วม บริหารราชการแบบมีส่วนร่วม	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด
 เชียงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
7. หลักการกระจายอำนาจ						
1	ผู้บริหารมีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น)	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารมีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ให้แก่ภาคประชาชน	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารมีการถ่ายโอน ทรัพยากร ให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น)	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารมีการถ่ายโอน ทรัพยากร ให้แก่ภาคประชาชน	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารได้รับความพึงพอใจ ในการให้บริการต่อผู้รับบริการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารมีการปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด

เชียงใหม่ ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
8. หลักนิติธรรม						
1	ผู้บริหารประกาศใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารจัดให้มีการสรรหาผู้ทำ หน้าที่วิฉัยย์ ที่ผ่านกระบวนการ สรรหาอย่างโปร่งใส	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารบังคับใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วย ความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีกระบวนการพิจารณา ความผิด และการกำหนดโทษ	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารจัดให้มีการพัฒนาความรู้ ด้าน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กับข้าราชการ และประชาชน	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการ ในการใช้สิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1	1	1	1	สอดคล้อง

**ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด
เชียงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ**

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
9. หลักความเสมอภาค						
1	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกเพศ ชาย/หญิง	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก เชื้อชาติ ภาษา	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก อายุ	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ สุขภาพ	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก สถานะของบุคคล	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม	1	1	0	0.7	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมไม่มีการแบ่งแยก การศึกษา	1	1	0	0.7	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด
 เชียงราย ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
9	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม ความเสมอภาค	1	1	1	1	สอดคล้อง
10	ผู้บริหารจัดให้สภาพแวดล้อมเอื้อต่อ การสร้างความเสมอภาคทั้งภายใน และภายนอกองค์กร	1	1	1	1	สอดคล้อง
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ						
1	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการ หรือ วิธีการในการหาข้อตกลงร่วมกัน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารมีการนัดหมาย เพื่อประชุม อภิปรายผล เพื่อตัดสินใจตามเสียง ข้างมาก	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารมีการประเมินผล ความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ จากการตัดสินใจ	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารสามารถยับยั้ง เมื่อไม่ สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ ณ เวลานั้น	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผล เพื่อปรับปรุง แก้ไข กระบวนการที่ มุ่งเน้น ฉันทามติ	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริม ที่มุ่งเน้นฉันทามติ ในการทำงาน ร่วมกัน	1	1	1	1	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out)

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.982	75

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
α1	324.46667	736.809	.559	.	.982
α2	324.23333	745.220	.347	.	.982
α3	324.53333	738.533	.520	.	.982
α4	324.53333	733.706	.669	.	.982
α5	324.40000	745.490	.372	.	.982
α6	324.43333	737.564	.666	.	.982
α7	324.56667	745.564	.311	.	.982
α8	324.43333	736.047	.577	.	.982
α9	324.36667	738.792	.615	.	.982

b1	324.50000	731.500	.666	.	.982
b2	324.50000	734.052	.720	.	.982
b3	324.33333	735.609	.649	.	.982
b4	324.40000	735.766	.728	.	.982
b5	324.36667	738.585	.623	.	.982
b6	324.40000	734.731	.766	.	.982
b7	324.46667	730.671	.823	.	.982
b8	324.53333	727.499	.789	.	.982
c1	324.36667	742.792	.414	.	.982
c2	324.66667	729.540	.674	.	.982
c3	324.60000	727.352	.757	.	.982
c4	324.56667	732.875	.707	.	.982
c5	324.43333	734.530	.778	.	.982
c6	324.53333	738.740	.514	.	.982
c7	324.53333	730.533	.767	.	.982
c8	324.70000	732.148	.735	.	.982
c9	324.56667	730.116	.794	.	.982
d1	324.46667	733.016	.845	.	.982
d2	324.60000	733.559	.701	.	.982
d3	324.36667	736.516	.698	.	.982
d4	324.40000	738.800	.616	.	.982
d5	324.46667	731.016	.733	.	.982
d6	324.33333	734.920	.759	.	.982
d7	324.46667	738.878	.550	.	.982
e1	324.70000	737.666	.628	.	.982
e2	324.50000	734.190	.645	.	.982
e3	324.33333	740.920	.538	.	.982
e4	324.46667	725.499	.828	.	.982
e5	324.66667	727.264	.791	.	.982

e6	324.46667	725.085	.781	.	.982
e7	324.36667	740.447	.554	.	.982
f1	324.50000	740.741	.565	.	.982
f2	324.50000	737.500	.688	.	.982
f3	324.56667	737.564	.722	.	.982
f4	324.53333	735.154	.624	.	.982
f5	324.60000	739.421	.672	.	.982
f6	324.40000	738.662	.549	.	.982
g1	324.60000	730.179	.810	.	.982
g2	324.60000	732.593	.732	.	.982
g3	324.56667	734.116	.668	.	.982
g4	324.40000	737.903	.649	.	.982
g5	324.56667	736.116	.677	.	.982
g6	324.43333	733.220	.827	.	.982
h1	324.36667	739.344	.595	.	.982
h2	324.46667	738.809	.627	.	.982
h3	324.50000	732.603	.875	.	.982
h4	324.50000	727.707	.843	.	.982
h5	324.46667	743.706	.445	.	.982
h6	324.46667	732.257	.696	.	.982
h7	324.53333	734.395	.824	.	.982
i1	324.56667	740.461	.526	.	.982
i2	324.40000	744.938	.392	.	.982
i3	324.33333	743.885	.430	.	.982
i4	324.43333	733.564	.720	.	.982
i5	324.53333	735.361	.618	.	.982
i6	324.43333	737.151	.602	.	.982
i7	324.43333	740.323	.498	.	.982
i8	324.40000	743.697	.437	.	.982

i9	324.53333	732.326	.792	.	.982
i10	324.50000	736.672	.719	.	.982
j1	324.53333	738.464	.666	.	.982
j2	324.40000	746.869	.322	.	.982
j3	324.50000	739.362	.617	.	.982
j4	324.50000	743.224	.471	.	.982
j5	324.50000	737.707	.680	.	.982
j6	324.53333	736.602	.645	.	.982

ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น โดยไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ และสถานภาพทางราชการของผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถามข้อมูลกับ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย องค์กรประกอบ 10 หลัก

นายพุทธิพัชร์ ธนพัทธ์ปัญญา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. อายุ
 - () น้อยกว่า 25 ปี
 - () ระหว่าง 25-40 ปี
 - () ระหว่าง 41-60 ปี
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - () น้อยกว่า 5 ปี
 - () ระหว่าง 5-10 ปี
 - () มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
ระดับ	3	หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาอยู่ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุตาม วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตาม งบประมาณที่ได้รับ	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องระดับการบริหาร 5 หมายถึง ท่านมีความคิด
เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของ
แผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. หลักประสิทธิผล						
1.1	บริหารมีผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการ					
1.2	ผู้บริหารปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณ มาดำเนินการ					
1.3	ผู้บริหารปฏิบัติราชการโดยผลการดำเนินงาน สามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงาน ที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน					
1.4	ผู้บริหารมีผลปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ					
1.5	ผู้บริหารปฏิบัติงาน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ประชาชน					
1.6	ผู้บริหารมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ ที่ชัดเจน					
1.7	ผู้บริหารมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงาน ที่เป็นมาตรฐาน					
1.8	ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน					
1.9	ผู้บริหารมีการพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
2. หลักประสิทธิภาพ						
2.1	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการองค์การอย่างมี ประสิทธิภาพมีการวิเคราะห์ และกำหนด ภารกิจหลัก					
2.2	ผู้บริหารมีการกำหนดมาตรฐานและจัดทำคู่มือ การปฏิบัติงาน					
2.3	ผู้บริหารมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน					
2.4	ผู้บริหารมีการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนา กระบวนการปฏิบัติงาน					
2.5	ผู้บริหารมีการใช้เครื่องมือการบริหารจัดการ ที่เหมาะสม					
2.6	ผู้บริหารสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
2.7	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยใช้ระยะเวลาให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติ ราชการ					
2.8	ผู้บริหารตอบสนองความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3. หลักการตอบสนอง						
3.1	ผู้บริหารจัดให้มีการบริการที่สามารถดำเนินการได้ ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม					
3.2	ผู้บริหารมีการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ					
3.3	ผู้บริหารนำผลสำรวจวิเคราะห์เพื่อพัฒนา ปรับปรุงการให้บริการ					
3.4	ผู้บริหารมีกระบวนการสร้างความเชื่อมั่น ความ ไว้วางใจแก่ผู้รับบริการ					
3.5	ผู้บริหารจัดให้มีบริการตามความคาดหวัง/ต้องการ ของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
3.6	ผู้บริหารจัดให้มีการให้บริการที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง ตามความเหมาะสม					
3.7	ผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศ เพื่ออำนวยความสะดวก ในการให้บริการ					
3.8	ผู้บริหารจัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน					
3.9	ผู้บริหารแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนได้อย่างมี ประสิทธิผล					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4. หลักการรับผิดชอบ						
4.1	ผู้บริหารมีกระบวนการในการสร้างความตระหนักในเรื่องภาวะรับผิดชอบต่อสังคม					
4.2	ผู้บริหารจัดให้คณะทำงานและผู้รับผิดชอบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง					
4.3	ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่					
4.4	ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในผลงานที่เกิดขึ้น					
4.5	ผู้บริหารมีนโยบายแสดงความรับผิดชอบต่อที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ					
4.6	ผู้บริหารมีการประเมินผล และติดตามผลการดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการพิจารณาผลงาน					
4.7	ผู้บริหารมีมาตรการดำเนินการกับผู้ที่ไม่มีผลงานและผู้ที่มีผลงาน					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5. หลักความโปร่งใส						
5.1	ผู้บริหารจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา					
5.2	ผู้บริหารสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย					
5.3	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี					
5.4	ผู้บริหารจัดให้ประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ					
5.5	ผู้บริหารสามารถให้การตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ได้					
5.6	ผู้บริหารจัดให้มีระบบตรวจสอบจากสมาคมหรือหน่วยงานต่าง ๆ					
5.7	ผู้บริหารไม่มีข้อฟ้องร้องหรือร้องเรียนหน่วยงานในเรื่องทุจริต					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6. หลักการมีส่วนร่วม						
6.1	ผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เปิดโอกาสได้เข้าร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนคติ					
6.2	ผู้บริหารรับฟัง ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มได้แสดงปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง					
6.3	ผู้บริหารรับฟังข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถในการแก้ไขปัญหา					
6.4	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้ร่วมตัดสินใจ					
6.5	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้ร่วมกันพัฒนา					
6.6	ผู้บริหารจัดให้มีผู้แทนเพื่อร่วมบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
7. หลักการกระจายอำนาจ						
7.1	ผู้บริหารมีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น)					
7.2	ผู้บริหารมีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่ภาคประชาชน					
7.3	ผู้บริหารมีการถ่ายโอน ทรัพยากร ให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น)					
7.4	ผู้บริหารมีการถ่ายโอน ทรัพยากร ให้แก่ภาคประชาชน					
7.5	ผู้บริหารได้รับความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการ					
7.6	ผู้บริหารมีการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8. หนักนิติธรรม						
8.1	ผู้บริหารประกาศใช้ กฎ ระเบียบ ขอบบังคับในการปฏิบัติงาน					
8.2	ผู้บริหารจัดให้มีการสรรหาผู้ทำหน้าที่วินิจฉัยที่ผ่านกระบวนการสรรหาอย่างโปร่งใส					
8.3	ผู้บริหารบังคับใช้ กฎ ระเบียบ ขอบบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ					
8.4	ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
8.5	ผู้บริหารมีกระบวนการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ					
8.6	ผู้บริหารจัดให้มีการพัฒนาความรู้ด้าน กฎ ระเบียบ ขอบบังคับ กับข้าราชการ และประชาชน					
8.7	ผู้บริหารจัดให้มีการกระบวนการในการใช้สิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9. หลักความเสมอภาค						
9.1	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศ ชาย/หญิง					
9.2	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด					
9.3	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก เชื้อชาติ ภาษา					
9.4	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก อายุ					
9.5	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ สุขภาพ					
9.6	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก สถานะของบุคคล					
9.7	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้รับบริหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม					
9.8	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเสมอภาค					
9.9	ผู้บริหารจัดให้สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการสร้างความเสมอภาคทั้งภายในและภายนอกองค์กร					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ						
10.2	ผู้บริหารจัดให้มีกระบวนการ หรือวิธีการในการหาข้อตกลงร่วมกัน					
10.2	ผู้บริหารมีการนัดหมาย เพื่อประชุมอภิปรายผล เพื่อตัดสินใจตามเสียงข้างมาก					
10.3	ผู้บริหารมีการประเมินผลความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ จากการตัดสินใจ					
10.4	ผู้บริหารสามารถยับยั้ง เมื่อไม่สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ ณ เวลานั้น					
10.5	ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไข กระบวนการที่มุ่งเน้น ฉันทามติ					
10.6	ผู้บริหารจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริม ที่มุ่งเน้นฉันทามติในการทำงานร่วมกัน					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์สำหรับการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พุทธิพัชร์ ธนพัทธ์ปัญญา
วัน เดือน ปี เกิด	18 กรกฎาคม 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 ค.อ.บ. (วิศวกรรมโยธา), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา, จังหวัดเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	24/1 หมู่ 15 ตำบลสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ผลงานตีพิมพ์	พุทธิพัชร์ ธนพัทธ์ปัญญา. (ผู้บรรยาย). (30 เมษายน 2566). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 9 (หน้า 484-498). เพาะ: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

